

EDUCAR EN PARTICIPACIÓ

l'assignatura pendent

Sabies que en el nostre país només 1 de cada 5 persones exercita el seu dret a participar directament en assumptes públics?*

**CASALS
DE JOVES
DE CATALUNYA**

a.pedagogica@casalsdejoves.org

www.casalsdejoves.org

931 690 086

“EDUCAR EN PARTICIPACIÓ, UNA ASSIGNATURA PENDENT”
Llibre didàctic per al professorat i l'equip de dinamització

Desenvolupat i editat per: Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya
C/ de la Independència, 357 - 08026 – Barcelona
Telèfon: 931 69 00 86
a.pedagogica@casalsdejoves.org / <http://casalsdejoves.org>

Coordinació de l'edició: Victor Ayora i Toni Pinillos
Suport Tècnic i maquetació: Albert Rivas
Disseny i revisió de les activitats: Marçal Alcober, Aina Alegre, Laia Alegre, Pere Camps, Aina Carbonell, Paula Cardona, Ricard Carvi, Marina Flor, Angelica Gallego, Miguel Garcia, Úrsula Ibar, Sebastien Kanj, Júlia Maestro, Pau Majó, Ana Maza, Joan Pasalamar, Genis Roca, Arnau Sorribas, Pau Venura, Roser Vime

Última edició: setembre 2020

Aquesta obra està sota una llicència de Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional: No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original i sempre citant-ne l'obra original.

ÍNDEX

ÍNDEX.....	2
CASALS DE JOVES DE CATALUNYA.....	5
LES PÀGINES QUE ESTAN PER VENIR.....	6
PERQUÈ EDUCAR EN PARTICIPACIÓ?.....	8
CONSTRUÏM ELS CEMENTS: QUÈ ENTENEM PER CIUTADANIA I PARTICIPACIÓ?.....	13
QUÈ ÉS PARTICIPAR?.....	13
A PARTICIPAR S'APRÈN PARTICIPANT	15
QUÈ CAL PER PARTICIPAR?	16
Les tres condicions: VOLER, SABER i PODER.....	16
Les fases de la participació.....	18
ELS DIFERENTS NIVELLS DE PARTICIPACIÓ.....	20
Construcció pedagògica de la participació.....	22
COMENCEM!	24
BLOC 1 - VOLER.....	26
UD 1 – CREEM EL CLIMA.....	26
Activitat 1.1 – Presentació de l'assignatura (1h).....	26
Activitat 1.2a – Dinàmiques de cohesió i confiança (1h).....	28
Activitat 1.2b – Preguntes a cegues (1h).....	30
UD 2 – LA NOSTRA SOCIETAT, SIGUEM AGENTS DE CANVI.....	33
Activitat 2.3 – Com és l'institut, el municipi i el món? (1h)	33
Activitat 2.4a – Quin valor dono als valors? (2h).....	35
Activitat 2.4b – Els valors i el “Cuento de la Criada”? (1h)	37
Activitat 2.5 – Construïm el món ideal (1h).....	39

UD 3 – COM SOM I QUÈ VOLEM?.....	41
Activitat 3.6 – Com som els i les joves? (2h).....	41
Activitat 3.7 - Aprofundint en els nostres interessos, el cafè rodant (1h)	43
Activitat de valoració i avaluació del 1r Trimestre (1h).....	44
BLOC 2 – SABER.....	45
UD 4 – COM PARTICIPAR?	46
Activitat 4.8a – Treball en equip i cooperació (1h).....	46
Activitat 4.8a – Treball en equip i cooperació (1h).....	48
Activitat 4.9 – Nivells de Participació (2h).....	49
Activitat 4.10a – Les assemblees i la comunicació assertiva (1h).....	51
Activitat 4.10b – Les assemblees i la comunicació assertiva (1h).....	54
Activitat 4.11a – Sistema de presa de decisions (40').....	58
Activitat 4.11b – Sistema de presa de decisions. El viatge a la lluna (1h).....	61
UD 5 – L'ENTORN I L'ASSOCIACIONISME	63
Activitat 5.12 – De les idees a l'associacionisme (1h).....	63
Activitat 5.13 – Visitem l'associacionisme juvenil del poble o barri (4h).....	71
Activitat 5.14 – Ens formem! (2h).....	72
Activitat de valoració i avaluació del 2n Trimestre (1h).....	73
BLOC 3 – PODER	74
UD 6 – EL MOMENT DE PARTICIPAR: EL PROJECTE.....	74
Activitat 6.15 – Entrenem-nos! Organitzem una activitat (1h).....	74
Activitat 6.16 – El projecte com a eina de participació (1h).....	76
Activitat 6.17 – Desenvolupem els projectes (5-10 sessions)	79
Activitat 6.18 – De la idea a l'acció! Les hores NO LECTIVES del Servei Comunitari (10h).....	81

Activitat de valoració i avaluació del 3n Trimestre (1h).....	83
TIPS PER LES DIFERENTS FASES DELS PROJECTES. COM ELS ENCAREM?.....	84
L'AVALUACIÓ	86
COM APROPEM LES ADOLESCENTS AL CASAL DE JOVES?	89
ANNEXOS.....	91
JOCS DE CONEIXENÇA I CONFIANÇA	91
DINÀMIQUES DE COOPERACIÓ I TREBALL EN EQUIP	94
DINÀMIQUES PER A DINAMITZAR DEBATS	100
DINÀMIQUES PER A TREBALLAR LA PREVENCIÓ DE CONFLICTES.....	103
ACTIVITATS D'EMPATIA I COMUNICACIÓ.....	108
DINÀMIQUES DE REVISIÓ	112

CASALS DE JOVES DE CATALUNYA

La Federació de Casals de Joves de Catalunya agrupem associacions juvenils que fomenten la participació dels i les joves, des de la pròpia organització i sota els principis d'autogestió, democràcia, laïcitat i transformació social.

El sentit de la federació respon a la voluntat de treballar conjuntament amb la idea que la xarxa d'inèrcies ens permeti a tots els casals optimitzar recursos, ser més capaços d'incidir en les temàtiques que ens afecten com a col·lectiu, intercanviar experiències i poder donar suport a tots els projectes que, sota els principis que compartim, vulguin sumar-s'hi.

Per fer-ho desenvolupem activitats de lleure juvenil que, independentment de la seva tipologia, busquen la implicació dels i les joves. Casals de Joves de Catalunya neix l'any 1994 amb l'objectiu de consolidar una societat civil forta i articulada que contribueixi al desenvolupament d'una alternativa de transformació que pugui impulsar un sistema de vida diferent a l'existent.

LES PÀGINES QUE ESTAN PER VENIR

Comenceu a llegir una proposta de treball dels continguts de l'assignatura "d'Educar en Participació" adreçada a l'alumnat de segon cicle d'educació secundària (ESO), amb la pretensió que aquesta sigui una bona eina per donar a conèixer i fomentar aquells elements necessaris de participació i alhora ens permeti donar pautes i espais per reconèixer que el col·lectiu a qui va adreçada aquesta iniciativa són ciutadanes i ciutadans responsables i compromesos amb el seu entorn. Aquesta iniciativa s'acostuma a realitzar als Instituts de secundària en dos formats diferents: dins l'assignatura de Cultura i Valors Ètics, amb una sessió a la setmana durant tot el curs, o bé com a assignatura optativa, durant dues hores a la setmana durant un quadrimestre. Tot i això, la proposta es pot adaptar a les necessitats del centre, i es poden readaptar els continguts i les sessions. És per això que aquest llibre pretén ser una guia que faciliti la tasca de dinamització de l'assignatura, i sota cap concepte ha d'esdevenir un dogma.

Així doncs, el llibre que teniu a les mans s'estructura de la següent manera:

- En primer lloc trobareu un bloc de **contextualització teòrica de l'assignatura**, navegant pels conceptes de participació, les condicions necessàries perquè aquesta emergeixi i els diferents nivells.
- En segon lloc, trobareu el **desenvolupament de les unitats didàctiques amb la descripció de cadascuna de les activitats**. Aquest és el bloc principal del llibre i és la seva raó de ser. És per això que serà el bloc més llarg i desenvolupat. Veureu que el seguit d'activitats està ordenat en diferents unitats didàctiques, que alhora estaran dividides en tres grans blocs (Voler, Saber Poder) que representen les tres grans condicions per a fomentar la participació. En aquest bloc, també veureu que hi ha activitats que tenen versió "a" i versió "b". Això és així perquè al llarg dels anys, els equips de dinamització han anat generant alternatives responnent a les necessitats reals de diferents grups. Així que prengueu-vos-ho com diferents possibilitats o alternatives per assolir uns mateixos o semblants objectius.
- En tercer lloc, trobareu un apartat que parla sobre **l'avaluació**. En aquest apartat hi trobareu criteris d'avaluació i alguns tips per a poder avaluar l'alumnat. També hi trobareu especificats altres recursos que podreu trobar a la carpeta del Drive.

- En quart lloc, hi fem constar un apartat sobre quines **iniciatives pot engegar el Casal de Joves, paral·leles a l'assignatura, per tal d'acollir les alumnes al casal.**
- Per últim, als annexos hi trobareu un **recull de tècniques grupals i activitats** que us permetran donar resposta a necessitats que sorgeixin dins el grup. Alhora, us poden servir d'alternativa a algunes de les activitats plantejades en el desenvolupament de l'assignatura, en cas que aquestes no s'ajustin a les necessitats del grup.

Abans d'entrar en matèria, ens cal veure i analitzar d'on ve aquesta voluntat de fomentar l'interès dels joves pels afers col·lectius i acompanyar-los en l'aprenentatge de la participació social. Passem pàgina, i descobrim-ho!

PERQUÈ EDUCAR EN PARTICIPACIÓ?

Aquest projecte s'inicia l'any 2005 i sorgeix com una prova pilot realitzada durant els cursos 2006-2007 i 2007-2008 a dos INS de Barberà del Vallès i realitzada en col·laboració entre l'Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya i l'Ajuntament de Barberà del Vallès.

El nivell de participació i implicació social no només està estancat, sinó que representa un baix percentatge de la població, dels més baixos d'Europa. És per això que calen iniciatives que fomentin la presa de consciència de la condició de ciutadà, dels seus drets i deures, per tal d'incrementar el nivell d'implicació en els afers col·lectius.

La participació és un dels principals indicadors del sistema democràtic. És en aquest sentit, que l'Estatut de Catalunya estableix el dret "a participar en condicions d'igualtat en els afers públics de Catalunya, de manera directa o bé per mitjà de representants" (art. 29), i l'obligació per part dels poders públics de promoure "la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques", així com la participació "individual i associativa en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític" en base als "principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia" (art.43).

La participació ha d'estar present en els diferents espais socials, a la feina, al barri, a l'escola.... I aquesta última, com a un dels principals agents educatius, pot i ha de jugar un paper important en l'aprenentatge dels valors. En aquesta línia, la LOMCE entre els seus principis, contempla "La transmissió de valors que afavoreixin la responsabilitat i la ciutadania democràtica". Així com "l'educació per la prevenció de conflictes i per la resolució pacífica dels mateixos"(art.1). En les finalitats de l'educació ens concreta que "la preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social, cultural, amb actitud crítica i responsable" (art. 3). I pel que fa als objectius, la LOE planteja que l'objectiu de l'educació és la transmissió i posada en pràctica de valors que

afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació. Així doncs, la finalitat de l'educació, també és la preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable i amb capacitat de adaptació a les situacions canviants de la societat del coneixement (art.14).

Paral·lelament, des de la LEC s'emfatitza amb la necessitat de contribuir al desenvolupament de les activitats del centre en un clima de respecte, tolerància, participació i llibertat que fomenti entre els alumnes els valors propis d'una societat democràtica (art.28).

Des del món local, des de la societat i des de l'escola, volem promoure els valors de la ciutadania i la participació. La ciutadania no es pot entendre com un estatus, sinó com un comportament actiu vers la societat. La participació és l'instrument per exercir la ciutadania.

Una ciutadania dinàmica i en constant revisió, una forma de relacionar-se en societat i de formar-ne part, com un element actiu de l'espai públic. La ciutadania és la peça angular d'una democràcia que es troba en constant reconstrucció i redefinició.

La ciutadania i la seva concepció de la participació suposa entendre una altra forma d'educar i socialitzar els infants i els joves. Cal implementar programes i projectes que puguin mostrar i fomentar els espais de participació, així com encetar processos educatius per tal d'establir un veritable motor de canvi, de transformació cap a una societat inclusiva, on hi hagi una ciutadania activa, participativa i igualment responsable d'allò anomenat "espai públic".

Sens dubte l'educació per a la participació, suposa afegir un graó en les posicions pedagògiques de l'educació, per tal d'incloure la participació en aquest món de l'educació en valors. Es fa poc comprensible entendre la participació des d'una

visió que no inclogui valors com la llibertat, la responsabilitat, el civisme o la tolerància, o actituds tals com el treball en equip, la negociació o la comunicació.

És doncs la participació un aspecte altament educable que ens endinsa en aspectes tan pluridisciplinars com son l'educació en valors, el coneixement del teixit social o les habilitats socials. Ponderar uns aspectes o uns altres per tal de donar resposta a una major necessitat o demanda és un element que difícilment pot establir-se a priori.

Els processos de participació i les experiències sobre educació per a la participació, són, encara pot abundants, sense que aquest fet suposi renunciar a certes concepcions sobre el que ens agradaria que fos la participació, però amb la certesa que els processos, plans i espais de participació es troben en una dinàmica evolutiva, és a dir, es dirigeixen cap a la consolidació i millora d'aquests.

La necessitat de donar resposta a l'exponencial complexitat de la nostra societat suposa que les administracions locals hagin de crear i promoure espais on la ciutadania i els col·lectius i associacions, puguin assolir un rang de presa de decisions més ampli, és a dir, amb un increment de la implicació de la ciutadania en les decisions. Aquest fet suposa un canvi de paradigma, sovint difícil d'ubicar en unes coordenades comunes per tots i totes doncs els conceptes de decisió, participació, implicació o responsabilitat, no preveuen una concepció universal.

Aprendre a participar vol dir necessàriament participar, és a dir, informar-se, prendre part, posicionar-se, construir, implicar-se i criticar, però igualment comprendre i escoltar, col·laborar i conèixer el punt de partida i quins son els espais socials i institucionals per participar.

Participar és prendre consciència que un individu forma part d'una col·lectivitat, i aquesta col·lectivitat necessita, l'opinió de cada un dels seus membres per poder decidir el camí que ha de marcar, però també necessita del seu esforç per tal de construir-la. I és que en una comunitat, tothom rep, però tothom aporta. Aquesta aportació és la participació.

A participar s'aprèn participant. La participació és una actitud, una manera de fer. És per tant amb el desenvolupament d'aquesta habilitat (la seva pràctica) que cada individu va perfilant la seva manera de participar, adquirint habilitats i coneixements que li permetran exercir-la amb plenitud. La participació no es pot transmetre teòricament, s'ha d'interioritzar. I és aquí on trobem un dels principals factors de la manca de consciència de ciutadania activa (els ciutadans i les ciutadanes que participen) que identifica la societat d'avui.

La comunicació i el diàleg entre les persones són els pilars constructors dels processos de participació, és per això que la participació suposa la manifestació d'unes determinades necessitats, inquietuds o simplement desitjos, dels individus amb el fi que siguin escoltades i recollides per altres persones. És per tant una construcció que va de la voluntat personal o les inquietuds i necessitats individuals a les voluntats i necessitats grupals, creades a través del diàleg i la comunicació interpersonal.

Iniciarem l'aprenentatge a partir dels aspectes més personals de cada alumne, com participa a casa, a l'escola, o simplement quins son els seus desitjos i les seves propostes més pròpies sobre el món i la ciutat que l'envolta. Així es com el procés avança cap a estrats més socials, els quals necessiten que hi siguin presents un seguit de competències més transversals, com ara l'assertivitat, l'escolta activa o la negociació. Tot el procés preveu una constant retroalimentació de cada moment viscut, doncs a partir de la relació amb els companys i companyes, l'alumnat es qüestionarà i plantejarà quin és el seu nivell d'implicació i participació en el seu entorn, tant a nivell individual com col·lectivament.

Paral·lelament a la voluntat d'"Educar en Participació" a la ciutadania, també vol respondre a la necessitat de relleu de les entitats juvenils dels pobles, barris i ciutats. És per això que aquesta "Assignatura" esdevé una eina i recurs per tal de fomentar la participació i la incorporació de les joves a les entitats i/o

associacions juvenils del seu entorn, donant-les a conèixer i promovent la realització d'un projecte conjunt amb aquestes entitats.

CONSTRUÏM ELS CEMENTS: QUÈ ENTENEM PER CIUTADANIA I PARTICIPACIÓ?

QUÈ ÉS PARTICIPAR?

Existeixen diferents elements i condicionants que ens afecten en la nostra vida diària i marquen les nostres opcions de desenvolupament social, econòmic, laboral...

Aquests elements són comuns a la col·lectivitat, sigui quina sigui: l'escala veïnal, la gent de l'escola, els companys de feina, la totalitat de veïns del municipi, els habitants d'un país...

- Depenent de la política d'un país, dels seus recursos, de la seva història, etc; els seus habitants tindran una sanitat o una altra, un transport públic o un altre, uns sous més alts o més baixos, més o menys atur, un tipus d'escola o una altra...
- Al mercat laboral, depenent del tipus d'empresa, de les característiques de l'empresari, de l'existència o no de sindicats i de la resta de companys, tindrem unes condicions i ambient laboral diferents.
- Als centres d'ensenyament, depenent dels recursos que hi destini l'administració, depenent de la directiva, de la totalitat del professorat, de l'existència o no d'associació de pares i mares, etc; tindrem una o altra proposta educativa.

Aquests condicionants no són estàtics: han estat creats i modificats al llarg del temps. És, per tant, una construcció social que pot evolucionar i transformar-se des dels diferents espais. L'establiment d'un estat en règim de democràcia permet transformar tots aquests condicionants des de tots els espais possibles, sense que aquest fet impliqui il·legalitat o s'hagi de defensar de forma clandestina. L'elecció dels càrrecs polítics possibilita que la ciutadania posi en clau institucional les seves pròpies idees de com la societat i els seus condicionants han de ser

transformats. Així mateix la democràcia permet el sorgiment de col·lectius associats que esdevenen actors transformadors de forma activa des de la dimensió social.

Malgrat això, el desplegament de la democràcia es troba en un procés continu, lluny d'erigir-se com una finalitat acabada i perfeccionada, la democràcia suposa aprofundir en ella mateixa, consolidant, modificant espais existents o creant-ne de nous:

- La consolidació i/o creació de diferents espais formals en l'àmbit de l'administració de representació: consells consultius, espais de negociació, consultes ciutadanes, referèndums...
- La creació i foment d'espais informals de representació.
- El foment i suport del poder no institucional: l'organització de la societat com a estructura autònoma per al desenvolupament d'iniciatives civils, l'associacionisme.
- La manera de fer dels representants: oberts a les diferents realitats socials i adaptables a la canviant realitat. Amb una real predisposició de servei a la societat.

És per això que ara cal treballar d'una manera integral:

- Creant espais de representació.
- Obrint els espais de decisió.
- Motivant a interessar-se pels afers col·lectius i a assumir responsabilitats.
- Canviant les estructures i els mètodes de treball dels espais i canals de decisió, representació.
- Formant en la cultura participativa.

Si existeixen condicionants que marquen el nostre desenvolupament com a persona i les nostres relacions interpersonals, i si aquests condicionants es poden canviar, la única manera de fer-ho, és involucrant-nos en la definició, construcció, modificació i en cas de ser necessari, en l'eliminació d'aquests. I d'això, se'n diu participar.

Participar és prendre consciència que formem part d'una col·lectivitat, i per tant ens cal conèixer quin és el nostre entorn, com està configurat, per poder-lo sentir com a propi i fer-nos responsables dels afers que afecten al conjunt. I és que en una comunitat, tothom rep, però tothom aporta. Aquesta aportació és la participació.

Podem afirmar que sense participació no hi ha democràcia, i quanta més participació hi hagi, més avançada serà la democràcia. I és que si volem crear una societat democràtica on puguem créixer (com a societat i com a persones) l'única manera és implicar-nos en els afer públics, que no són altra cosa que els nostres afers. Si nosaltres formem part de la societat, els assumptes de la societat són els nostres assumptes.

A PARTICIPAR S'APRÈN PARTICIPANT

A participar s'aprèn participant. La participació és un mitjà i un valor en si mateix, per tant el dret a participar s'ha de conèixer a la vegada que hem de garantir unes condicions mínimes per exercir-lo. No podem pretendre que primer aprenem la teoria del què és participar i, de sobte, ens adonem que ja sabem participar. La participació va molt més enllà, és una actitud, una manera de fer. És per tant amb el desenvolupament d'aquesta habilitat (la seva pràctica) que cada individu va perfilant la seva manera de participar, adquirint habilitats i coneixements que li permetran exercir-la amb plenitud.

La societat "sense obligacions" en què vivim és sovint obra d'un model de desenvolupament econòmic que indueix a la delegació constant de moltes de les qüestions quotidianes, de forma que la població juvenil creix i es desenvolupa en un marc social excessivament assistencial, de forma que la implicació ni emotiva ni social ni política obra els seus efectes. Hom no pot dir que cap persona neix amb una vocació o un propòsit específic de participar, la participació i la motivació per prendre part en els assumptes públics son el recull d'un seguit

d'experiències i vivències per part de la persona que la fan susceptible de voler expressar-se i participar, de voler implicar-se en l'esfera social i pública.

La realitat social i els condicionants d'allò que volem transmetre (ciutadania activa) fan que pel moment s'hagi de ser prudent en esperar alts índexs de participació a curt termini per moltes actuacions que es facin. Com en tot procés d'aprenentatge, aquest s'ha de plantejar a través d'una gran inversió i d'una dedicació significativa de recursos i esforços durant un llarg període de temps. L'educació, i en aquest cas l'educació en valors (ciutadania activa) és una inversió a mig i llarg termini.

QUÈ CAL PER PARTICIPAR?

Com s'ha anotat anteriorment, quan estem parlant de democràcia, ens referim a un sistema social que aposta per l'accessibilitat de la totalitat del col·lectiu a les decisions que els afecten. I d'això és el que en diem participació. I aquesta participació, per tal que sigui efectiva, ha de tenir uns mínims elements:

- Que es basi en l'assumpció de la responsabilitat que cada individu de la comunitat té sobre el sosteniment d'aquesta.
- Que disposi de les condicions mínimes per tal d'exercir-la.
- Que sigui estable.
- Que tingui la capacitat per tal de construir la societat que volem.
- Que sigui plena (veure les fases de la participació), o almenys hi hagi l'opció i condicions per estar present en plenitud.

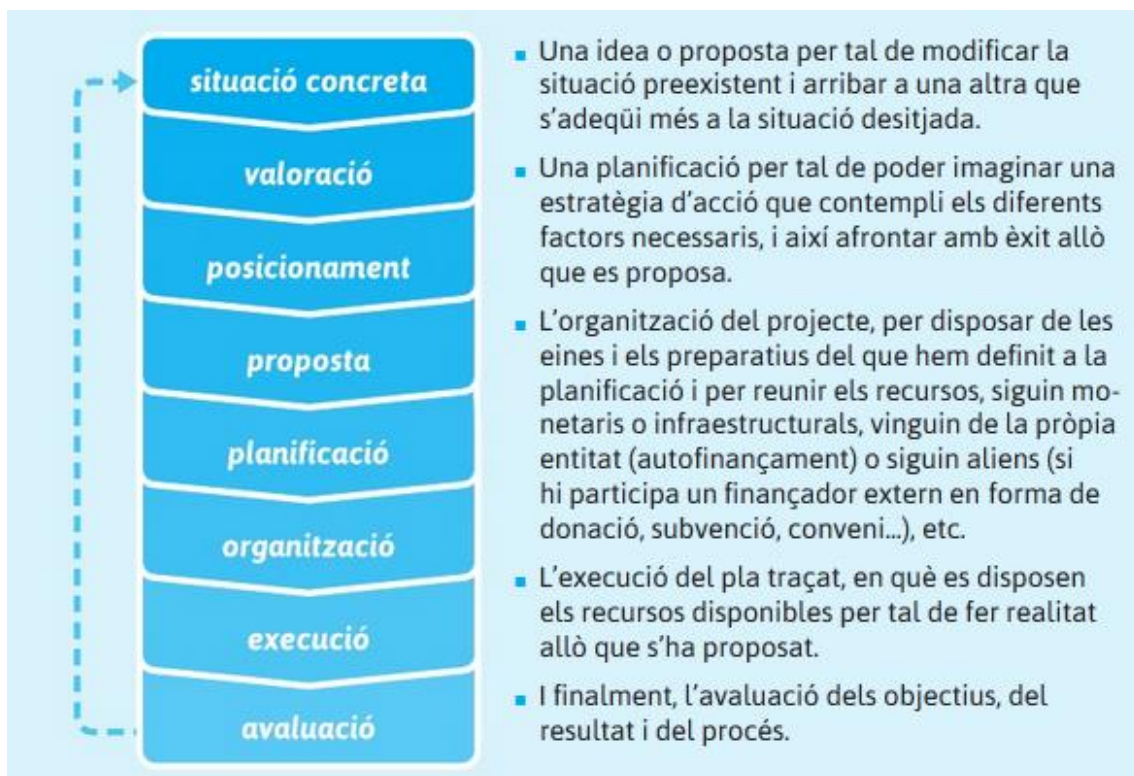
Les tres condicions: VOLER, SABER i PODER

Per a participar s'han de donar **tres condicions: voler, poder i saber**. La primera recull la inquietud de la persona per incidir en la vida pública. Ara bé, per molt que vulguem, si no hi ha espais reals de participació, aquesta voluntat es pot veure frustrada, tot i que sovint molts col·lectius o persones individuals després de molts anys d'implicació aconseguen crear els espais de participació, bé

sigui a nivell institucional, bé sigui en la xarxa social. És per això que s'ha de poder participar, s'han de crear espais de participació, i això es tradueix en que l'administració ha de codecidir amb la ciutadania el futur d'aquesta, s'han de crear associacions, s'ha d'ajudar a les diferents plataformes participatives. A participar, com a tot, s'ha d'aprendre i s'ha de fer participant, per tant, estem parlant d'un procés d'aprenentatge, i com a tot procés d'aprenentatge, s'ha d'anar del menys a més.

Les persones han de disposar de la possibilitat i capacitat per estar presents en cada una de les fases que intervenen en la construcció social, sovint certs condicionants personals o grupals, posen molts obstacles en la implicació per part de la ciutadania en totes aquestes fases: falta d'espais físics, falta de temps, falta de recursos... tots dèficits que amb la flexibilització de les administracions i la incorporació de nous elements de comunicació poden ajudar a minvar molts dels obstacles de la ciutadania.

Les fases de la participació

Partim de la base que tothom té un plantejament de vida, un ideari. Per molt simple, complex o més o menys desenvolupat i/o estructurat, tothom reacciona davant d'una situació i ho fa en base al seu posicionament ideològic. Per tant, davant d'una **situació concreta** (la guerra de l'Iraq, la proposta de modificació de l'estatut de Catalunya, però també la situació laboral, l'estat de la cultura, la situació de les dones, de l'ensenyament, la convivència a l'escala de veïns, etc.) tothom té la capacitat de fer un anàlisi, una altra cosa és que la gent no ho consideri oportú o prioritari i dediqui els seus pensaments a altres qüestions, donada la falta de motivació.

D'aquest anàlisi de qualsevol realitat, en sortirà una lectura d'una situació que contrastada amb la ideologia de l'individu en sortirà un **posicionament**, en concordança i de suport a la situació analitzada, o contrària a aquesta. Depenent de la diferent opinió sobre la situació analitzada, el seu posicionament podrà ser més tolerable o menys. En aquest segon cas, caldrà una **proposta** per tal de pal·liar o modificar aquesta situació, i arribar a una altra que s'adeqüi més amb

el nostre ideal social. Aquesta proposta necessita d'una **planificació** per fer tal de poder imaginar mentalment una estratègia d'acció que contempli els diferents factors necessaris, i així afrontar amb èxit allò que ens proposem. Una vegada planificat, caldrà treballar per disposar de les eines i de tot allò necessari, allò que ens ha de servir per aconseguir allò proposat. L'**organització**, serà aquells preparatius del que hem dibuixat a la planificació, i que ens permetran l'execució d'allò que ens vàrem proposar per transformar. Tot seguit, passem a l'**execució** del pla traçat, en què disposarem els recursos disponibles per tal de fer realitat allò que ens hem proposat. Tot aquest procés ens dona una altra realitat, el que ens torna una altra vegada a l'inici del procés, fent una nova lectura de la situació, contrastar-la amb el nostre corpus ideològic..... això, juntament amb l'anàlisi de l'assoliment dels objectius i del procés per tal d'assolir-los, és l'**avaluació**.

ELS DIFERENTS NIVELLS DE PARTICIPACIÓ

Hi ha moltes maneres de participar i totes tenen la seva lògica i el seu moment i no han de ser necessàriament excloents de la resta: opinar en una xerrada, escriure una reclamació, manifestar-se, organitzar una activitat (per la comunitat), assumir un càrrec de responsabilitat en un associació, votar a les eleccions. Ara, no totes aquestes participacions tenen el mateix valor; si volem parlar de participació real, hem d'establir criteris qualitius. I és que hi ha escales de participació, que principalment tenen a veure amb la repercussió que aquestes accions tenen:

- Cap a l'exterior, la repercussió que té de cara a la societat, el que aquesta acció aporta.
- Envers un mateix: la repercussió que té aquesta participació en l'assumpció de responsabilitat i la implicació que ens requereix.

Aquesta última repercussió, es pot avaluar identificant les fases de la participació en que l'individu està present. Per tal que la participació es doni plenament, és necessari que l'individu participi de l'anàlisi de la realitat, la construcció del posicionament, de la proposta, de la planificació, execució i avaluació d'aquesta situació.

Hi ha diversos autors que estableixen nivells o escales de participació, tals vom Hart, R. o Novella i Trilla. En aquest cas agafarem com a referència els nivells de participació que proposa Novella, A. a l'article Formes de participació infantil: la concreció d'un dret. En aquest article estableix els següents nivells, referint-se a infants, fet que nosaltres aplicarem a joves, referint-nos a les estudiants del segon cicle de secundària:

- **Participació simple:** És la més elemental. Es caracteritza bàsicament perquè el o la jove pren part en una activitat com a espectador o com a executant passiu. La persona jove s'incorpora al desenvolupament d'una acció que algú altre, majoritàriament un adult, l'ha organitzada per a

ell/ella. Encara que la proposta és pensada per implicar i satisfer les seves necessitats, les protagonistes no han intervingut en la seva definició o concreció, ni en les decisions sobre el seu contingut o desenvolupament. L'infant és un consumidor d'una proposta participativa i, en el millor dels casos, en el desenvolupament podrà anar incorporant elements que la transformaran.

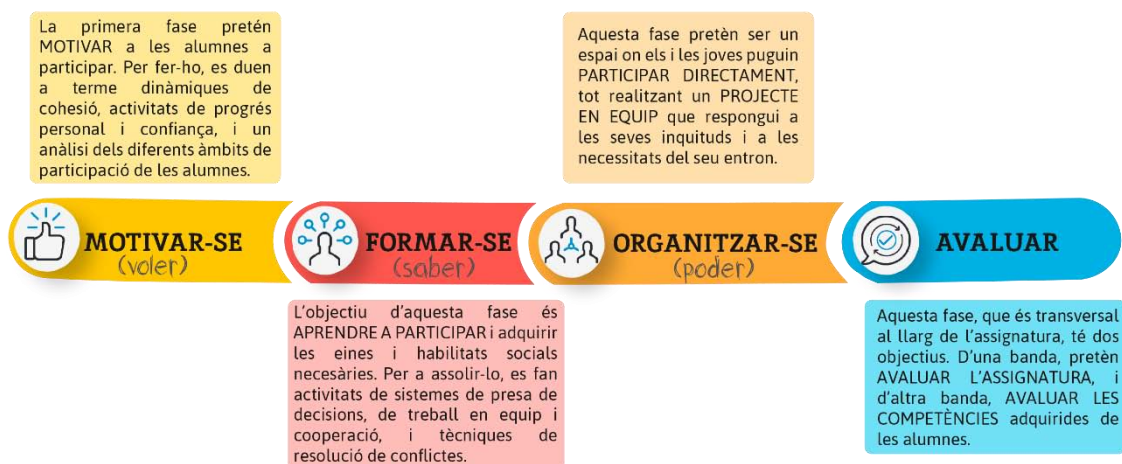
- **Participació consultiva:** El segon tipus de participació implica un pas més, ja no són simples espectadors, executants o usuaris d'una proposta premeditada i externa, sinó que se'ls demana implicació mitjançant l'ús de la paraula. Les joves s'impliquen en aquells temes que els afecten directament o indirectament, i ho fan opinant, proposant i valorant de variades maneres i en diferents espais. A partir de les diverses opinions i veus manifestades, els organitzadors de la consulta faran coses (tiraran endavant un procés, una acció o un projecte ...).
- **Participació projectiva:** Les dues formes de participació anteriors, la simple i la consultiva, tenen sempre una certa connotació d'exterioritat, perquè majoritàriament són promogudes per algú extern al grup de joves. A partir d'aquest tercer nivell, la jove ja no és simple consumidora d'una proposta, ni participa per fer sentir la seva veu. A partir d'ara, l'estudiant formarà part activa de l'acció participativa arribant a ser agent de canvi. Convertir-se en agent significa sentir-se corresponsable del projecte i entendre que la implicació és important perquè aquest projecte es desenvolupi i prengui forma. En aquesta forma s'exerciten tot tipus de competències que fan possible implicar-se de forma cooperativa i autònoma. Reutilitzant les paraules d'Apple i Beane (1997), en aquest tipus de participació "els joves són fabricants d'iniciatives participatives".
- **Metaparticipació:** Aquesta és l'última forma de participació i la que té un major grau de complexitat. En ella, els mateixos infants demanen, exigeixen i/o generen nous espais i mecanismes de participació. L'objectiu de la participació és la mateixa participació.

L'associacionisme és una de les màximes expressions participatives, ja que una estructura associativa permet exercir la participació (cal remetre's a la idea de "poder", ja que aquest "poder", pren la forma d'espais socials i de grups i col·lectius); i assegura la capacitat i oportunitat d'estar representat en cada una de les fases mencionades en el bloc anterior (anàlisi, posicionament, proposta, planificació, execució i avaluació). A més, l'associacionisme, permet alhora que cerca una participació plena, i pretén establir i crear nous espais participatius per a la societat. És per això, que a part de ser una de les màximes expressions participatives, també es troba en el nivell més elevat de participació.

Construcció pedagògica de la participació

Entenen l'aprenentatge de la participació com un espai de construcció individual de processos socials, processos on l'individu manifesta la seva presència, la seva veu i la resta de característiques que el fan singular i únic. Donat en un espai social d'interacció amb la resta d'individus, la participació esdevé de forma simultània un procés d'introspecció personal i un d'expansió social, en contacte amb la resta d'individus. És d'aquesta forma com el subjecte incideix en una via personal per tal de ser part d'alguna cosa, és a dir, per participar.

A partir de la proposta de la triple dimensió de la participació es conclou com a proposta un model pedagògic, lineal i seqüenciat en fases o en moments, de forma que s'inicia l'aprenentatge a partir dels aspectes més personals de cada alumne, com participa a casa, a l'escola, o simplement quins son els seus desitjos i les seves propostes més pròpies sobre el món i la ciutat que l'envolta, així es com el procés avança cap a estrats més socials, els quals necessiten que hi siguin presents un seguit de competències més transversals, com ara l'assertivitat, l'escolta activa o la negociació. Tot el procés preveu una constant retroalimentació de les fases socials, doncs a partir de la relació amb els companys, els alumnes es qüestionaran i plantejaran quin es el seu nivell d'implicació i participació en les diferents fases, tant les més individuals com les més personals.

És un model que possibilita un procés de construcció tant personal com grupal sense que la intervenció del docent es presenti com una eina de transcripció d'espais, sinó que a través del que podríem anomenar l'espai personal d'expectatives que es vinculen a construccions del món i de la societat a partir dels estímuls de la societat i el medi on l'individu viu, configuren el seu espai en la societat i el territori on viu.

COMENCEM!

Ara si! Una vegada situades del perquè d'aquest projecte i els seus fonaments teòrics... Podem anar al GRA! Què farem dintre l'aula? Quines situacions i espais d'aprenentatge generarem? Cap a on ens portarà tot plegat?

Totes aquestes respostes s'articulen a partir de més de **18 activitats** que permetran iniciar el viatge cap a la participació plena de l'alumnat. Aquest seguit d'activitats està ordenat en diferents unitats didàctiques, que alhora estaran dividides en tres grans blocs (Voler, Saber Poder). També veureu que algunes de les activitats tenen versió "a" i versió "b". Això és així perquè al llarg dels anys, els equips de dinamització han anat generant alternatives responent a les necessitats reals de diferents grups. Així que prengueu-vos-ho com diferents possibilitats o alternatives per assolir uns mateixos o semblants objectius.

Abans de començar, però, cal que tinguem clar cap a on anem... I és que **l'objectiu final de l'assignatura és que l'alumnat sigui capaç de generar un projecte en grup**, que sigui realista, que doni resposta a una necessitat o inquietud grupal o social i que aquest es realitzi amb el suport de les entitats i associacions del seu entorn. Així doncs, durant totes les activitats, caldrà que tinguem present aquest objectiu, tant nosaltres, com fer-lo present al propi alumnat, per tal de dotar-los de significat i continuïtat aquest viatge.

Aquest viatge, com dèiem, farà **tres grans parades**. Una primera parada al bloc del **VOLER**, que pretén despertar la motivació i les inquietuds de les alumnes per predisposar-les a participar. Hem d'aconseguir que siguin elles mateixes les que **VOLEN PARTICIPAR!**

La segona parada la farem amb bloc del **SABER**, i és que a participar se n'ha d'aprendre! Així doncs, durant aquesta parada coneixerem l'assemblearisme, eines per prendre decisions, per treballar en equip i per comunicar-nos de forma assertiva. Però no només això, sinó que també coneixerem les entitats i

associacions del nostre entorn i també ens formarem en aquelles temàtiques que hagin despertat cert interès en l'alumnat!

I la tercera, última i més important de les parades, la farem al bloc del **PODER!** Agafeu-vos fort perquè venen corbes! I és que aquest és el bloc més complex de tot, el que requerirà més energies de la vostra part, el que us farà trencar realment el coco, però també serà aquell que definitivament, deixi pentjada en les alumnes. I és que cal que no perdem de vista que per a molts, aquesta serà la primera experiència participativa de les seves vides, i és responsabilitat nostra, que d'això, els quedi un bon regust de boca! Una primera experiència d'èxit, ens assegurarà una segona experiència, i si tot va bé... una tercera... i així successivament (vaja... que us hem d'explicar a vosaltres SAMURAI DE LA PARTICIPACIÓ!).

I dit això... que comenci el viatge! I no oblideu, que aquest projecte és tot vostre, així que feu i desfeu sense que us sàpiga greu. Les expertes sou vosaltres!

Malgrat això, si en algun moment necessiteu algun acompanyant de viatge, o algun recurs o suport... podeu comptar amb l'Àrea Pedagògica de Casals de Joves, la qual estarà encantadíssima de donar resposta a les vostres necessitats!

BLOC 1 - VOLER

UD 1 – CREEM EL CLIMA

Activitat 1.1 – Presentació de l'assignatura (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer el funcionament de l'assignatura
- Comprendre els criteris d'avaluació, així com les finalitats de la pròpia assignatura
- Generar un primer moment de coneixement

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Presentació de l'assignatura (5'-10')

En aquesta primera part l'educadora es presentarà i exposarà el funcionament de l'assignatura mitjançant un Power Point (adjunt) que serà un suport per explicar els objectius, el programa i el cronograma de l'assignatura.

Les idees a transmetre de l'assignatura són les següents:

- Descobrirem el nostre entorn i analitzarem com podem incidir-hi per millorar-lo.
- Aprendre a participar mentre participem.
- L'assignatura es construeix en base a les seves motivacions i de forma col·lectiva.

Dinàmica "La mentida" (30'-40")

Es reparteix un full (annexat) a cada persona. Es posen per parelles i cada persona ha "d'entrevistar" la seva parella que ha de respondre les preguntes que hi ha al full.

Per posar-ho en comú, cada parella explica i presenta el company a qui li ha fet l'entrevista. Però ha de modificar una resposta i a la presentació ha d'afegir una resposta que sigui mentida. La resta del grup ha de descobrir quin ítem és mentida.

(es poden modificar les preguntes del full annex, però es recomana mantenir aquelles que ens serveixen per saber quantes persones de la classe estan associades a una entitat i què li agradaria fer de l'assignatura, ja que ens serveix per recollir expectatives i motivacions).

MATERIAL

- Power Point
- Full de preguntes per cada persona

Activitat 1.2a – Dinàmiques de cohesió i confiança (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer tots els membres del grup-classe
- Establir una dinàmica de confiança entre tots els membres del grup
- Crear el clima perquè tothom se senti còmode i part del grup

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Tot seguit s'exposen unes quantes dinàmiques a realitzar fora de l'aula. Es proposa fer-ho les 3 classes juntes:

Ordenar-se per nom i edat en uns bancs

Es forma una creu amb bancs de manera que els joves poden dividir-se en 4 equips diferents, cada grup damunt d'un dels bancs. Seguidament, es dóna una consigna i el grup s'ha d'ordenar damunt el banc sense parlar. Per exemple, les persones del grup s'han d'ordenar segons la data de naixement, de més grans a més petites.

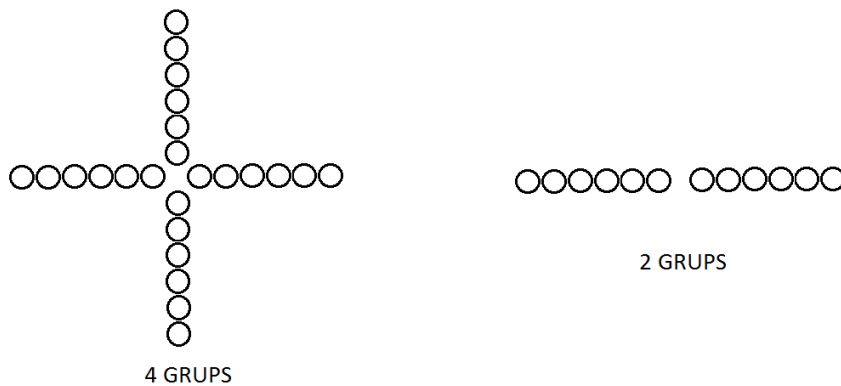
El brother

Es fan parelles, una del grup A i una altra del grup B, a partir d'aquí el grup es separa en dues files diferents, la A i la B. Aquestes dues files corren per l'espai com si fossin un cuc independents l'una de l'altra. En un moment determinat la persona dinamitzadora crida "Brother!" i cada persona ha d'intentar trobar la seva parella i seure juntes a terra. Quan totes les parelles s'han reunit es tornen a formar les files i es torna a començar, intentant sempre fer-ho en el mínim temps possible.

L'acordiό

Es formen files, entre 2 i 10 files, segons el nombre de participants) amb un nombre mínim de 6 i màxim de 15 persones per fila. Les primeres persones de la fila es donen les mans creant un cercle, i al mig d'aquest cercle es col·loca un objecte, la resta de persones s'agafa de la cintura o de les espatlles de la persona que tenen al davant a la fila. Quan la persona dinamitzadora ho indiqui, la última persona de cada fila correrà en sentit horari fent la volta al voltant de les altres files fins tornar a la seva, i aleshores passarà per sota de les cames dels seus companys i companyes amb l'objectiu d'agafar l'objecte que hi ha al centre del cercle.

Observacions: Les files poden anar estirant-se per dificultar el pas dels altres equips, i arronsant-se per facilitar que la persona del propi equip arribi al centre del cercle.

MATETRIAL

- Bancs
- Objecte per l'acordiό (foulard, Peça de roba, pilota...)

Activitat 1.2b – Preguntes a cegues (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer l'alumnat, la seva perspectiva sobre diversos temes i descobrir les seves inquietuds i interessos
- Promoure l'autoconeixement en vers diverses temàtiques
- Generar debat entre les alumnes, contrastar opinions, i adonar-se de les realitats d'altres companys de classe

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Apartem les taules als extrems de l'aula per deixar un espai buit al centre. Dividim la pissarra en dues meitats, a la dreta escrivim *SÍ, A FAVOR* i a l'esquerra *NO, EN CONTRA*. Si tenim els medis, demanarem a les alumnes que es tapin els ulls amb algun mocador o similar, i que se situïn al centre de l'aula, alineats amb la línia divisòria de la pissarra.

La idea és plantejar 4-6 preguntes o afirmacions als alumnes sobre un tema específic o bloc, per exemple, la confiança en un mateix. Si estan a favor, faran una passa a la dreta, i si estan en contra, a l'esquerra. Els alumnes aniran responnent a les preguntes movent-se horitzontalment per l'aula, fent passes a dreta o esquerre. En acabar el bloc, es destapen els ulls i veuran on estan situades en relació amb les seves companyes. En aquest moment, s'obrirà un debat entre les alumnes per respondre en veu alta preguntes específiques, contrastar opinions, i adonar-se de les realitats d'altres companys de classe.

Es poden plantejar els següents blocs i preguntes:

Bloc Confiança:

- Confio en mi mateixa per aprovar bé l'ESO
- Confio en els meus pares, familiars o tutors per parlar dels meus problemes

- Tant si hi confio com si no, els explico els meus (o alguns dels meus) problemes
- Confio en els professors per parlar dels problemes reals de l'aula
- Confio en els meus amics per explicar les meves preocupacions

Bloc Col·laboració

- Em faig el llit cada dia
- Ajudo a parar i desparar taula, o posar el rentaplats, etc.
- Procuro deixar les coses iguals o millors de com les he trobat
- Em preparo l'esmorzar jo

Bloc Creences

- Crec en alguna divinitat de les religions tradicionals
- Soc practicant d'alguna religió
- Crec que la ciència no ho pot explicar tot
- No crec en el Big Bang
- M'ajuda pensar que existeix alguna cosa més enllà

Bloc Política

- Crec que sóc de dretes
- Crec que el Capitalisme és bo per la societat
- Crec que s'han de conservar les tradicions
- Estic en contra de l'avortament
- Confio en la justícia del país

Bloc Sexualitat

- Tenir sexe amb molta gent no és dolent
- Masturbar-se no és dolent
- Em masturbo sovint
- El porno sempre m'aporta coses positives
- Miro porno amb freqüència

Bloc feminisme

- *Cal definir les preguntes

UD 2 – LA NOSTRA SOCIETAT, SIGUEM AGENTS DE CANVI

Activitat 2.3 – Com és l’institut, el municipi i el món?
(1h)

OBJECTIUS

- Conèixer les opinions que els alumnes tenen sobre l’institut, el municipi i el món.
- Identificar i ordenar les idees proposades
- Comprendre altres punts de vista

DESENVOLUPAMENT DE L’ACTIVITAT

Què m’emporto, què destrueixo i què milloro? (15’)

Demanem als nois i noies que pensin entre tres i cinc característiques de l’institut i unes més del municipi i del món que:

- Li agraden, per tant s’emportaria
- No li agraden, per tant destruiria
- Canviaria, per tant caldria buscar com millorar-les

Mentre els alumnes redacten els seus llistats i les corresponents argumentacions del perquè de la seva tria, l’educador prepara tres trossos de paper d’embalar (Institut i Municipi i món) i el divideix en tres parts (una per cada tema)

Enganxem les idees (10’)

Un cop els llistats estiguin fets, cada persona haurà d’escriure les cinc coses en les corresponents columnes; primer tothom passa pel paper d’embalar de

l'institut i després pel del municipi i, finalment, pel del món. En aquest primer moment no s'han de posar d'acord, només exposar les seves opinions.

Què agrupem? (5')

Llavors cal veure si de les idees que hi ha escrites en cada quadre n'hi ha que podríem agrupar en un mateix plantejament.

Les tres idees principals (25')

Un cop feta l'agrupació, es divideixen en grups de quatre per tal de trobar una única llista de les tres idees principals de cada columna.

MATERIALS

- Fitxa de l'activitat 2.6 "Com és l'institut i el municipi?" (dossier antic)
- Paper d'embalar
- Retoladors

AVALUACIÓ DE L'ACTIVITAT

Entrega del treball individual per analitzar la capacitat individual de saber identificar què els agrada, què no i què modificarien del seu entorn, i conèixer la capacitat d'argumentació dels seus plantejaments.

Activitat 2.4a – Quin valor dono als valors? (2h)

OBJECTIUS

- Identificar, analitzar i comprendre aquells valors que considerem importants
- Desenvolupar sentiment de pertinença a un col·lectiu d'iguals
- Adquirir sentiments grupals i d'unió

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Es tracta d'un joc tradicional en l'educació ètica en un espai per la cooperació entre els alumnes d'un grup-classe.

5' – Es reparteix el llistat de valors que hi ha a l'apartat de material per a l'alumnat. Es llegeixen els valors, i es pregunta si l'alumnat creu que cal afegir algun valor que no hi aparegui.

10' – Es resolen dubtes sobre el significat d'aquells valors que algun alumne no tingui clars o considerem que no són valors.

10' – Del conjunt de valors, cadascú ha de fer una tria dels 5 més importants a nivell personal i graduar-los per ordre d'importància.

15' – Repartim l'alumnat en quatre subgrups i els demanem que tornin a fer la graduació dels 5 valors més importants, però aquest cop han de ser aquells que comparteixin amb les companyes i companys del grup.

40' – Un cop cada grup tingui la seva proposta entrem en una subhasta. L'educadora retribueix a cada grup la quantitat de 300 (euros, punts, tant se val la unitat) i se'ls demana un pla estratègic (per escrit) on constin els cinc valors que han escollit, per cercar i intentar "aconseguir" en la subhasta.

En la subhasta dels valors, es posa a la venda els valors, el grup o equip que més ofereixi pel valor subhastat se l'emporta, fent el procés per cada un dels valors. A

mesura que els grups van comprant els valors aquests s'eliminen. Els grups escullen un portaveu per la subhasta però tots participen de les decisions del grup.

25' – La posada en comú i el debat grupal final és molt important per tal de valorar si han aconseguit finalment els objectius que s'havien proposat, així com l'avaluació final del grup entorn a certs conceptes que han de quedar clars, com què és un valor, què s'amaga darrera de cada valor i qui defensa uns valors i qui en defensa uns altres.

15' – Per acabar, podem convidar als petits grups, a pensar en quines situacions concretes de la vida quotidiana cal tenir present cadascun dels valors, per tal de posar-hi exemples concrets. Aquesta última part, és opcional, i es pot realitzar sempre i quants quedi temps per a fer-la.

MATERIAL

- Llistat de valors
- Targetes dels valors subastables

Activitat 2.4b – Els valors i el “Cuento de la Criada”?

(1h)

OBJECTIUS

- Prendre consciència de la importància dels valors i les derivacions que aquests tenen en la societat
- Reflexionar entorn als valors de la societat actual
- Comparar els valors actuals amb els valors del “Cuento de la Criada”

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

L'Activitat consisteix en veure uns retalls de vídeos de la sèrie “El Cuento de la Criada”, i a partir d'aquests vídeos generar un debat, ja sigui verbal o escrit a partir de les següents preguntes:

Els fets i els espais:

- Quin és l'argument o trama?
- Són fets reals o imaginaris? L'època és l'actual?

Els personatges:

- Qui és el/la protagonista? I l'antagonista?
- Quina relació tenen entre ells?
- A quin personatge t'assembles més? Per què?
- A quin personatge et diferències més? Per què?

Els valors

- Quins són els valors de la República de Gilead? S'assemblen als valors de la societat actual? S'assemblen als valors que vau escollir per la vostra societat ideal?
- Quins són els valors de les criades?
- Com es mantenen els valors d'una societat? Com es transmeten?

- Què passa quan els valors individuals o d'un grup són valors no compartits o socialment controvertits?
- Com es canvien els valors?
- Per què serveixen els valors?

MATERIAL

- Bateria de preguntes
- Retalls dels vídeos (els trobareu al Drive de Recursos Compartits)

Activitat 2.5 – Construïm el món ideal (1h)

OBJECTIUS

- Reflexionar sobre com creiem que seria una societat perfecte
- Veure quina responsabilitat tenim en la creació d'aquesta societat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Es fan 4 grups d'aproximadament 5 persones cada grup i se'ls dóna la consigna: han de crear una societat "ideal". Per crear aquesta societat es pren com a referència el full dels valors de la subhasta de valors. Es posa nom, la quantitat d'habitants i s'explica l'organització d'aquesta societat, quins valors tenen més pes i quins no són importants i fins i tot aquells que es rebutgen.

Per últim, cada societat s'explicarà davant la resta de grups i farem una reflexió al voltant dels valors més desitjats en general, quin paper tenen en la nostra societat actual i la responsabilitat que recau en els seus habitants per a que aquests valors estiguin integrats. Durant la reflexió, també podem posar èmfasi en la comparació dels mons ideals dels petits grups, amb el món actual, per tal de posar en valor i extreure idees sobre allò que ens agradaria canviar. Podem relacionar tota aquesta reflexió amb l'activitat 2.3 (Com és l'institut, el municipi i el món?). És important que anem recopilant totes les idees que sorgeixen que detectem com a possibles necessitats per a després poder guiar la tria del projecte.

MATERIAL

- Llistat extret de la subhasta de valors (activitat 2.4)
- Llistat extret de l'activitat 2.3 – Com és l'institut, el municipi i el món? (dossier antic)
- Material per escriure (bolis, llapis...).

AVALUACIÓ

Podem avaluar aquesta activitat a partir de diferents indicadors d'avaluació:

- Ha tingut una participació activa en el petit grup
- S'aplica el treball fet a les dues sessions anteriors (2.3 i 2.4) a l'hora de construir el "món ideal"
- El món ideal creat pel petit grup, és original

UD 3 – COM SOM i QUÈ VOLEM?

Activitat 3.6 – Com som els i les joves? (2h)

OBJECTIUS

- Dissenyar una enquesta
- Fer un recull dels interessos i necessitats de les joves del grup
- Reflexionar al voltant dels prejudicis que tenen les persones sobre les joves

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta activitat es realitza en dues sessions:

1a Sessió: L'enquesta

15' – Al principi de la primera sessió es llença la pregunta “què pensa la societat sobre els i les joves?”. Durant 15 minuts es fa una pluja d'idees de prejudicis que les persones siguin joves o no pensen sobre el jovent i es va apuntant a la pissarra.

Un cop apuntades aquestes idees s'intenten agrupar per grans temes (interessos, relacions, etc).

40' – Es divideix el gran grup en 4 grups de 4 o 5 persones i es demana que es faci una enquesta amb algun dels temes de la pissarra per passar a altres classes i professorat. El grup pot decidir fer una enquesta sobre un sol apartat per aprofundir-ne o pot decidir agafar diversos temes i fer algunes preguntes de cadascun.

*Per tal de ser més sostenibles i facilitar la recollida de resultats, l'enquesta es pot realitzar amb el Google Forms.

2a Sessió: Del buidatge al consens

25' – Es fa un buidatge de les enquestes. Durant els primers 10 minuts de la sessió els grups fan un recull de les respostes i els 15 minuts següents cada grup exposa els seus resultats.

20' – L'última part de la sessió servirà per debatre sobre aquests resultats, intentant consensuar com som els i les joves, i què és allò que ens molesta i preocupa.

MATERIAL

- Fitxa de l'activitat 3.6 "Com preparem una enquesta?" (antic dossier)
- Fulls i bolígrafs
- Ordinador per a passar l'enquesta i impressora per a poder-ne fer còpies

AVALUACIÓ

Aquesta activitat pot ser avaluada a través d'una coavaluació, a través de la qual, cada membre del petit grup, avaluï a la resta del grup. Per a fer-ho, els podem passar una graella amb els següents ítems puntuables de l'1 al 5, sent 1 gens, i 5 molt.

- Ha participat activament de l'activitat
- Ha aportat idees constructives a l'hora de crear l'enquesta
- Ha facilitat el consens dins el grup
- Ha passat enquestes a varies persones

Activitat 3.7 - Aprofundint en els nostres interessos, el cafè rodant (1h)

OBJECTIUS

- Recollir opinions sobre diferents temes
- Fomentar el pensament crític i la capacitat de reflexionar sobre aportacions alienes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En papers d'embalar s'escriuen les preguntes al voltant de les quals volem que el grup reflexioni, aquestes preguntes s'extreuen de la quarta sessió (activitat 2.3). Malgrat això, totes les idees i reflexions que han anat sorgint fins a aquest moment de l'assignatura, ens poden ajudar a definir les preguntes. Es fan 4 o 5 murals depenent del nombre de joves i es posen repartits per la sala damunt de taules envoltades de cadires.

Els i les joves es divideixen en petits grups que es reuniran al voltant de cada paper, llegiran les preguntes i donaran la seva opinió responent al full d'embalar. Es busca que el grup parli sobre el que pensen però no cal que arribin a acords, ja que es poden escriure diferents opinions al paper. Es dóna 5 minuts per paper i passats aquests 5 minuts, el grup canvia de taula (s'intenta que el grup variï, per tant podem rotar mig grup en sentit horari i l'altre mig antihorari).

Durant l'activitat els i les joves poden anar comentant allò que els altres grups han escrit amb fletxes per contestar, també poden posar "+1" si hi estan d'acord o escriure altres opinions o informació que els grups anteriors no han posat.

Quan tots els grups han passat pels murals es comparteixen en gran grup.

MATERIAL

- Paper d'embalar
- Retoladors i bolígrafs
- Exemple de preguntes

Activitat de valoració i avaluació del 1r Trimestre (1h)

Per tal de realitzar la valoració del trimestre, trobareu tècniques grupals als annexos que podeu utilitzar. És important recollir si l'alumnat està entenent el fil i l'objectiu de l'assignatura. Alhora, també cal recollir si ens estem aproximant a donar resposta a les seves necessitats, i sobretot... si he aconseguit despertar inquietuds i generar motivacions.

Paral·lelament, també caldrà avaluar conjuntament amb el professorat. Per a fer-ho, a l'apartat avaluació hi trobareu una rúbrica que us pot ser de gran utilitat. Malgrat això, caldrà que consensueu amb el professorat l'eina i la metodologia de l'avaluació.

BLOC 2 – SABER

Pot ser que segons l'organització del centre, l'assignatura o el grup, l'inici d'aquest bloc, coincideixi o no amb l'inici del 2n trimestre. Si aquest és el cas, cal que a la primera sessió del bloc, es dediquin entre 5 minuts i 10 minuts a recopilar tot allò que ja hem fet (ens hem analitzat a nosaltres com a grup, com a joves, l'institut i el municipi...), per tal de poder presentar l'estructura del 2n trimestre:

- Què hem fet, ens hem analitzat a nosaltres com a grup, com a joves, l'institut i el municipi.
- Nivells de participació i diferents sistemes de presa de decisions
- Què és una associació
- Visita a entitats del municipi i de fora del municipi
- Recuperem l'anàlisi de context, motivacions i fem grups i tria de projectes
- Formacions temàtiques amb expertes

En cas que no coincideixi amb el canvi de trimestre, també seria interessant donar importància al canvi de bloc, fent conscient a l'alumnat que iniciem una nova fase de l'assignatura, on l'objectiu és aprendre a participar i conèixer les eines, recursos i associacions que els ho permetin fer.

UD 4 – COM PARTICIPAR?

Activitat 4.8a – Treball en equip i cooperació (1h)

OBJECTIUS

- Fomentar la cooperació
- Crear un ambient distès després de diverses sessions de reflexió

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

10' – Presentació:

Es reuneixen les diferents classes que estan realitzant l'assignatura per fer jocs de cooperació. S'explica al grup que durant aquestes setmanes s'ha treballat des de l'anàlisi de l'entorn i la reflexió però que per portar a terme el projecte també cal treballar conjuntament des de la confiança i la cooperació, i que per això realitzarem una activitat on caldrà que el grup treballi com a conjunt.

40' – Fem el joc de la carxofa:

Triem una parella voluntària que s'abraçarà asseguda al mig de la sala o el pati. Aquesta parella no s'ha de separar, si ho fa es perd la ronda. La resta del grup va seient i abraçant-se a la parella del mig o als companys i companyes que la rodegen fins formar una gran pinya de gent. Una persona voluntària serà l'encarregada d'intentar separar el grup i arribar a la parella central. Pot fer servir l'estratègia que vulgui sense fer mal a ningú per anar traient persones de la gran pinya. Cada persona que s'elimini de la pinya ajudarà a qui està dissolent-la, canviant de bàndol. La ronda s'acaba quan la parella del mig se separa, hi hagi o no encara persones a la pinya.

10' – Reflexió:

Abans d'acabar la sessió, cal que posem en comú què ha passat, com han viscut cadascuna de les parts el joc. Cal guiar la conversa per tal de poder parlar sobre la importància del treball en equip, i diferents eines o actituds que afavoreixen la cooperació per assolir objectius comuns.

Altres jocs i activitats:

A l'apartat recursos trobareu més activitats i jocs per a treballar el "treball en equip i cooperació". Així doncs, podeu decidir fer més d'una dinàmica, o canviar-la segons les necessitats del grup.

Activitat 4.8a – Treball en equip i cooperació (1h)

OBJECTIUS

- Reflexionar entorn a les dificultats i els beneficis del treball en equip
- Aprendre a desarrelar-se de les pròpies idees, i promoure la cooperació intergrupal

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En grups de 4-5, se'ls planteja una situació d'una suposada dinàmica d'entrevista de feina. Una empresa vol actualitzar la seva imatge i volen fer un logo i un eslògan nou. A cada grup se li assigna un valor que vol transmetre l'empresa, per exemple: Paritat, Inclusió social, Igualtat, etc.

Se'ls deixarà uns 10 minuts perquè comencin a plantejar el logo i l'eslògan, ho poden fer de peu a diferents parts de la pissarra, o en un full, com es vulgui. Aleshores, se'ls demanarà que deixin el seu projecte i passin a acabar el projecte d'un dels altres grups.

En acabat, parlarem de com han començat a plantejar la idea i posar-se d'acord, i de si els ha costat després agafar el projecte d'un dels altres equips.

Activitat 4.9 – Nivells de Participació (2h)

OBJECTIUS

- Analitzar i comprendre els diferents elements vinculats a processos participatius
- Conèixer críticament els espais de participació i les seves estructures

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta sessió es realitzarà en grups de 4-5 persones:

15' – L'activitat comença amb una dinàmica, breu, de pluja d'idees, on els alumnes exposen què pensen que és PARTICIPAR, per així poder trobar la nostra pròpia definició del concepte. Aquesta pluja d'idees pot ser dinamitzada o no, segons les necessitats del grup. Si volem dinamitzar-la, proposem la següent dinàmica:

Per grups de 4-5 persones, es distribueixen els retoladors, es talla un tros gran de paper d'embalar i es fa una rotllana al seu voltant. S'escriu al mig "Participació" i se'ls explica que han d'escriure les paraules que els vinguin al cap associades a aquest concepte encadenant les paraules. Cadascú treballa individualment la seva cadena i als 2-3 minuts es dona una volta cap a la dreta. Un cop s'ha donat la volta ens trobarem davant la cadena d'un altre company i el que farem és continuar-la, completant el que hi havia escrit. Es faran tantes voltes com participants hi hagi, però s'anirà escurçant el temps a mesura que passem a una altra cadena.

A la darrera hauran d'escriure una última i única paraula clau. Un cop acabat el mural es pot demanar que expliquin què han observat, si els hi ha costat fer la cadena, quines eren les paraules més repetides, i que expliquin el perquè de la seva elecció de la darrera paraula...

Per a pensar Fixar-se si només apareixen noms, propis o comuns, adjectius, sentiments, sensacions, si les paraules són positives i constructives o negatives i derrotistes. També ens podem fixar en el nombre d'ítems que es relacionen amb la paraula.

30' – A més a més també valorem què saben prèviament dels nivells de participació i quins són els criteris que per ells són els que poden ajudar a categoritzar.

Per fer-ho realitzarem un doble exercici:

- Els demanarem que diguin exemples sobre aspectes que pensin que són participació. A mesura que les vagin dient, les anotarem a la pissarra.

- Els entreguem un document on parli de la participació, sense que hi hagi una definició concreta, i una classificació dels diferents nivells, perquè en petits grups facin una lectura. → **Pàgines 2 a 11 d'aquest document: Formes de participació infantil: la concreció d'un dret (Novella, A)** https://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwic1LHi4c_YAhUHPPhQKHdgmBwIQFggoMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.raco.cat%2Findex.php%2FEducacioSocial%2Farticle%2Fdownload%2F165587%2F241165&usg=AOvVaw1C4D8WkeVo9ee6jFITfdru
- A partir del document cada grup fa un mural resumint l'escala de participació i posant exemples que coneguin de participació de cada nivell.

30' – A partir d'aquí cada grup proposarà i exposarà al conjunt de la classe la seva definició del concepte participar i el seu mural amb els nivells i exemples de participació.

15' – Finalment, es pot fer un debat de com se senten en els diferents espais de participació de l'institut i del municipi (es pot recuperar la pregunta del mural de l'activitat 3.7).

MATERIAL

- Pàgines 2 a 11 d'aquest document: Formes de participació infantil: la concreció d'un dret (Novella, A)
- Paper d'embalar i retoladors
- Mural de l'activitat 3.7

Activitat 4.10a – Les assemblees i la comunicació assertiva (1h)

OBEJCTIUS

- Conèixer el model assembleari
- Aprendre a desenvolupar els rols/papers necessaris per al bon funcionament de l'assemblea
- Aprendre a prendre decisions per mitjà assembleari

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Proposem dues variants d'aquesta activitat, per tal que pugueu escollir la que més s'adapta a les necessitats del grup.

Per tal de treballar l'assemblearisme simularem una assemblea, amb tots els elements necessaris per al bon funcionament d'aquesta. Si el grup és molt gran, es podria dividir en dos petits grups, per tal de promoure la participació de totes les integrants.

30' – L'Assemblea

Per tal de realitzar l'assemblea podem proposar un tema que sigui proper a l'alumnat per tal de debatre durant l'assemblea.

Paral·lelament, és important que abans de començar l'assemblea, els integrants d'aquestes es reparteixin les diferents funcions. Per a fer-ho, podem fer-ho a mà alçada o amb l'ajuda de cartolines. Les funcions que caldria repartir són els següents:

- Portar els torns de paraula
- Prendre acta (és important que l'acta reculli el resum del debat així com els acords o decisions consensuades)
- Portar el timing i els punts de l'Ordre del Dia
- Persona que desencalli els debats, faci resum d'allò que s'ha dit i intenti crear consensos

Per tal de poder generar més debat al posterior anàlisi de l'assemblea realitzada, podem repartir rols, i d'aquesta manera, també afavorim la participació de tot el grup. Proposem els següents rols:

- Persona que parla molt, però només repeteix els arguments que ja s'han comentat
- Persona que va en contra del que diu la majoria del grup, sense cap intenció d'arribar a un consens
- Persona que canvia constantment la seva opinió per tal d'afavorir el consens (al final acaba infravalorant la seva opinió)
- Persona que crea normes per a millorar el funcionament de l'assemblea, fent que aquesta sigui més productiva i amb una millor qualitat de presa de decisions
- Persona que s'enfada constantment amb els seus companys quan no comparteixen opinió (si la comparteixen, pot fer veure que pensa una altra cosa)
- Persona que davant d'un conflicte, tendeix a mediar-lo
- Persona que vol acabar ràpid el debat, deixant, completament de banda, la qualitat de la presa de decisions
- Persona que comenta als companys del seu costat la seva opinió (no la diu mai en gran grup), generant converses paral·leles
- Persona que no participa en cap moment del debat
- Persona que es distreu i distreu als demés

20' – Posada en comú

Una vegada finalitzem el moment de l'assemblea cal que posem en comú com ha anat l'assemblea. Per a fer-ho, podem evidenciar quin rol tenia cadascuna de les persones, i podem veure quins rols ajuden a atirar endavant una assemblea i quins l'ha dificulten. Alhora, podem fer un recull dels elements necessaris per a que una assemblea funcioni correctament (ordre del dia, acta, moderació...).

*Per a realitzar aquesta activitat, podeu consultar el següent llibre, el qual us permetrà adquirir una fonamentació teòrica per tal de poder guiar la posada en comú i per tal de teoritzar la sessió: *Assambleas i reuniones* (Lorenzo, A.R,

Martínez, M). El podeu trobar al següent enllaç:
<https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Asambleas%20y%20reunion%20es-TdS.pdf>

MATERIAL

- Papers amb les funcions i rols

Activitat 4.10b – Les assemblees i la comunicació assertiva (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer el funcionament d'una assemblea
- Aprendre els rols que s'estableixen en una assemblea
- Desenvolupar la sensibilitat social
- Estimular l'esperit i la comprensió crítica

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Proposem dues variants d'aquesta activitat, per tal que pugueu escollir la que més s'adapta a les necessitats del grup.

Exercici: FOTO de Kevin Carter guanyadora del Premi Pulitzer l'any 1993

La dinàmica consisteix en simular l'assemblea del jurat que atorga els Premis Pulitzer. Per realitzar aquesta assemblea la dinamitzadora donarà unes

pinzellades de què és una assemblea i es distribuiran els rols de l'assemblea del jurat entre l'alumnat: Moderador/a, Secretari/a, Gestor/a del temps, etc.

- Apuntar individualment què ens genera la imatge (sentiments, paraules, etc.) Ho posem en comú amb el grup gran.
- Escriure individualment el peu de foto com si es tractés d'una notícia. Ho compartim amb petits grups
- *Kevin Carter va estar esperant 20 minuts per poder tirar la foto i després va marxar sense ajudar a la nena.* Discutir en petit grup si Kevin Carter va ser un bon professional. Ho compartim amb el grup gran.
- Discutir en petit grup si donaríem el premi Pulitzer a la foto. Després ho compartim amb el grup gran.

Ets membre del jurat que atorga els Premis Pulitzer i arriba a les teves mans la fotografia de la nena sudanesa i el voltor. Et sembla una imatge tan cura i profunda que no dubtes proposar-la com a primera candidata del premi. Però aleshores t'assebentes que el fotògraf que resultaria premiat no va fer res per ajudar a la nena, i que aquesta va morir.

Donaries el teu vot favorable perquè la foto fos la guanyadora del premi? Quina decisió preneu com a assemblea del jurat?

Text:

Kevin Carter, fotògraf blanc nascut a Sud Àfrica, va adoptar des de molt jove una actitud de denúncia amb la política de l'apartheid. Mitjançant els seus treballs va donar a conèixer al món la situació d'opressió en què vivia la població negra a l'Àfrica. Present en multitud de conflictes, amb la seva càmera va captar imatges d'autèntiques matances protagonitzades pels opositors al projecte democràtic africà. Sempre obsessionat per aconseguir una fotografia que conmocionés al món, va viure exposat a perills extraordinaris.

Tres mesos després de rebre el premi Pulitzer - i quan ja havia passat més d'un any de l'encontre amb la nena sudanesa-, Carter es va suïcidar. Feia poc que havia mort el seu millor amic en cobrint un tiroteig. Tenia 33 anys.

Contrastem la informació amb el codi deontològic dels periodistes per llegir-lo i discutir en parelles si Carter el va complir. Ho compartim amb el grup gran.

Alguns principis deontològics de la professió periodística:

25. En l'exercici del periodisme la finalitat no justifica els mitjans, per tant, la informació haurà de ser obtinguda a través de mitjans legals i ètics.

30. En el periodisme es donen a vegades situacions de tensió i de conflictes nascuts sota la pressió de factors com el terrorisme, la discriminació de les minories, la xenofòbia o la guerra. En aquestes circumstàncies, els mitjans de comunicació tenen l'obligació moral de defensar els valors de la democràcia, el respecte a la dignitat humana, la solució dels problemes a través de mètodes pacífics i la tolerància, i en conseqüència oposar-se a la violència i al llenguatge de l'odi i de l'enfrontament, rebutjant tota discriminació per raó de cultura, sexe o religió.

Font: Codi Deontològic Europeu de la Professi3 periodística

www2.canalaudiovisual.com/ezone

CONTINGUTS (extret dossier d'Esplac)

Assemblea

L'assemblearisme és un sistema d'organitzaci3 en què un grup de persones té el poder decisor sobre aquelles qüestions que se li han delegat.

Si contextualitzem, les assemblees són aquelles reunions on persones implicades o empoderades en un tema poden donar la seva opini3 i decidir sobre una qüesti3.

Rols d'una assemblea

El que sí que accepta l'assemblea són rols que tenen la missi3 de conduir i facilitar els debats que creem durant les reunions amb la finalitat d'agilitzar i fer eficaç el debat i la presa de decisions. És interessant que siguin càrrecs rotatius, així tots i totes aprenem i desenvolupem competències de gesti3 de grups alhora que compartim, assumim, empatitzem i ens responsabilitzem d'una tasca de la dinàmica de l'esplai. Les persones que assumeixen un rol podran, també, dir la seva en els debats. Cal recordar que no hem de fer ús dels rols per evadir-nos de la discussi3 o per evitar participar-hi activament. Som membres de ple dret de l'assemblea i hem d'opinar com la resta de l'equip.

- **MODERADOR/A:** Dinamitza i facilita el desenvolupament de la reuni3. Ha de donar veu i l'opci3 de participar a totes les persones de l'assemblea, distribuir els torns de paraula i respectar-los; si hi ha discussions espontànies, ha de redirigir-les o guardar-les per a futures discussions. Ha de seguir amb l'Ordre del dia acordat i, per facilitar la presa de decisions, pot fer síntesis si és necessari, cercar de punts d'acord en cas de conflicte, fer un resum final del que s'hagi comentat i/o fer noves propostes que aglutinin totes les opinions (promou el consens).
- **SECRETARI/A:** S'encarrega de prendre acta (document resum d'all3 que debatem i decidim) de la manera més neutral, objectiva i sintetitzada possible. Podrà donar suport en la moderaci3 i a l'hora de dinamitzar els debats i proposar consensos d'all3 que es discuteix. Permetrà, d'aquesta

manera, ajudar al compliment dels acords i compromisos i a fer-ne un seguiment, a banda de mantenir un arxiu històric de documentació de les actes i els acords presos de l'equip.

- **FACILITADOR/A:** Realitza el seguiment de tot el procés de debat i presa de decisions. Pot assumir rols de les persones que no hi són presents i dóna suport, en general, al debat i als i les membres de l'assemblea.
- **GESTOR/A DE L'AGENDA:** Gestiona l'agenda de l'equip. S'encarregarà d'elaborar-la, presentar-la i revisar-la després de cada reunió. També vetlla pel compliment de l'Ordre del dia, i va afegint, si escau, nous punts d'interès per parlar. Pot anar marcant els punts que ja s'han tractat de manera visible per part de tots i totes les membres, facilitant així el seguiment de la reunió. Cal que identifiqui els temes per a la següent reunió.
- **ENCARREGAT/ADA DE L'ESPAI:** Condiciona el lloc per la reunió (l'ambient) i prepara els materials necessaris que es podran necessitar. S'encarregarà que al final l'espai quedi tal com estava al principi.
- **CUIDADOR/A DE PERSONES:** Cuida el clima emocional del grup i pot proposar dinàmiques o jocs per afavorir el descans o la distensió. També pot acompanyar alguna persona en cas d'una situació de tensió o conflicte durant la reunió.
- **GUARDIÀ/NA DEL SILENCI:** En espais amb soroll, amb gent que entra i surt, es pot posar a prop de la porta per demanar silenci, controlar els comentaris o converses paral·leles i contribuir a la moderació en el respecte dels torns de paraula.
- **GESTOR/A DEL TEMPS:** Si hi ha una proposta de temporització per a cada punt, cal vetllar pel seu compliment.

MATERIAL

- Foto de Kevin Carter
- Fragments de text
- PowerPoint de Kevin Carter (està a la carpeta compartida del Drive)
- Papers amb els rols de l'assemblea

Activitat 4.11a – Sistema de presa de decisions (40’)

OBJECTIUS

- Conèixer críticament el desenvolupament dels processos participatius.
- Analitzar i comprendre els diferents elements vinculats a processos participatius.

DESENVOLUPAMENT DE L’ACTIVITAT

*Si es realitza l’activitat 4.10a, aquesta activitat no cal realitzar-la, ja que són molt similars.

Prèviament a iniciar per part de l’educadora un espai magistral d’explicació d’un seguit de conceptes, es realitza una dinàmica per exemplificar el sistema de presa de decisions.

10’ – El conjunt del grup-classe ha de debatre sobre tres temes amb la intenció que arribin a algun acord col·lectiu. En aquest cas i per tal de dotar d’un nivell d’implicació més real, seran els propis alumnes qui escullin els temes (elecció lloc viatge de final de curs, recollida de propostes per la millora de les instal·lacions, què fer davant conductes distorsionadores d’alguns companys durant les classes...)

10’ – per cada tema - El grup ha d’arribar a un acord de cadascuna de les decisions a prendre i identificar la metodologia utilitzada per cada temàtica o plantejament. L’educadora és l’encarregada de designar a alumnes concrets punts de vista antagònics i visions matisades per afavorir el debat.

15’ – Al finalitzar el temps de debat analitzem el debat i identifiquem quina metodologia de treball han fet servir per arribar a un acord. Amb l’ajuda de l’educadora com a moderadora, veiem quins sistemes de presa de decisions existeixen, quin s’han utilitzat durant els debats i el perquè d’uns i no uns altres.

CONTINGUTS

Sistemes de presa de decisions

A l'hora de prendre decisions que afecten a un col·lectiu de persones, és a dir, decisions sobre un afer públic, existeixen diferents maneres de fer-ho.

Per **CONSENS**: És un sistema mitjançant el qual després d'escoltar totes les opinions i les seves argumentacions s'arriba a un acord comú. No hi ha ni guanyadors ni perdedors, tots arriben al mateix acord. Això suposa que si hem partit d'opinions diverses, fins i tot contràries, haurem fet l'esforç d'apropar-nos a les opinions dels altres i segurament haurem d'haver modificat les nostres, renunciant a part de les mateixes en benefici de tots.

Aquest sistema té els seus inconvenients; no és útil en cas d'una emergència o en cas d'un nombre molt gran de persones que hagin de decidir (a no ser que ho facin no directament sinó per representació)

Per **VOTACIÓ**: És un sistema mitjançant el qual després d'escoltar totes les opinions i les seves argumentacions tothom vota, és a dir, tria quina opció li sembla millor i acabarà acceptant aquella que hagi obtingut la majoria de vots. Es poden donar dos supòsits: es pot arribar a un consens després de les argumentacions donades després d'exercir el vot o es pot donar el cas que no hi hagi acord i llavors no haurem de modificar les nostres opinions, però sí que hi ha guanyadors i perdedors.

Es poden establir diferents tipus de majoria:

Majoria simple: quan el nombre de vots positius és major que el de negatius (de 10 possibles vots, hi hauria majoria simple amb 4 vots a favor, 3 en contra i 2 abstencions)

Majoria absoluta: quan el nombre de vots positius supera la meitat del total de vots possibles (de 10 possibles vots, hauria d'aconseguir-ne sis de positius per establir-se)

Majoria ponderada o qualificada: quan es creu convenient que la majoria sigui més àmplia que la meitat més un vot del total de vots possibles (es pot establir en 2/3 o 4/5)

Aquest sistema té els seus inconvenients; no es poden dur a terme mínimament les opinions de la minoria perdedora. Pot ser útil si no es veu la manera d'arribar a un acord o si són moltes les persones a decidir.

Per **IMPOSICIÓ**: És un sistema mitjançant el qual qui té el poder pren les decisions, s'estableix per autoritat. Aquesta es pot exercir escoltant o no les opinions dels afectats per la decisió a prendre. Pot justificar o no la decisió presa o simplement la pot imposar per la força (aquesta es pot donar per llei o per coacció ja sigui amenaçant, cridant...)

Aquest sistema té els seus inconvenients; la manca total de decisió dels afectats, la manca de llibertat... Pot ser útil en cas d'emergència o quan es pot justificar la competència de l'autoritat que pren la decisió, com per exemple en l'àmbit mèdic.

MATERIALS

- Fitxa de l'activitat 4.12 "Hem de prendre una decisió" (dossier antic)
- Document de l'activitat 4.12 "Sistemes de presa de decisions" (dossier antic)

Activitat 4.11b – Sistema de presa de decisions. El viatge a la lluna (1h)

OBJECTIUS

- Aprendre a prendre decisions
- Fomentar la presa de decisions conjunta
- Reflexionar entorn el poder de la presa de decisions col·lectiva

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Una activitat per entrenar el treball grupal i la presa de decisions. Primer, se'ls posa en situació explicant i donant algunes dades de la lluna:

“Us sona el concepte “La cara oculta de la lluna”? Un planeta o un satèl·lit té el moviment de translació i rotació. La lluna, curiosament, té el mateix període de translació que de rotació, és a dir, que tarda el mateix en donar una volta sobre sí mateixa que a donar una volta al voltant de la terra, aproximadament 28 dies. És per això que sempre veiem el mateix costat de la lluna, i hi ha una cara que no podem veure mai a simple vista.

A la lluna no hi ha oxigen, i hi ha temperatures entre +123° i -153°, o sigui que fa molt fred o molta calor!

La lluna va ser visitada per la humanitat el 20 de juliol de 1969, i s'hi tarda 4 dies en arribar.

Imagineu que heu quedat atrapat a la cara oculta de la lluna, i heu de fer un viatge de moolts kilòmetres de la vostra nau espatllada a una altra nau de rescat. Heu d'escollir quins objectes escollireu pel vostre viatge.”

La idea és que ordenin, de l'1 al 15, els objectes que agafarien pel seu viatge, posant 1 al més important i 15 al menys important. Primer, ho faran individualment. Després, en grups de 4-5, compartint les seves respostes individuals i debatent i acordant una resposta col·lectiva.

Després es comparen les respostes amb una solució correcta de la NASA. Al comparar les solucions, s'obté un valor numèric, que hauria de ser molt més gran en la resposta individual que en la col·lectiva. Com més gran sigui el número, més error s'ha comès en l'ordenació. Amb aquesta activitat han de veure que al

treballar en grup, poden prendre millors decisions, ja que el coneixement es comparteix.

En el següent enllaç, s'explica amb més detall l'activitat:

http://www.xtec.cat/crp-santceloni/CAAC/joc_nasa.pdf

UD 5 – L'ENTORN I L'ASSOCIACIONISME

Activitat 5.12 – De les idees a l'associacionisme (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer què és una associació
- Conèixer diferents tipus d'associacions
- Conèixer críticament els espais de participació i les seves estructures.
- Conèixer com funciona l'associacionisme i els diferents elements que el configuren.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

10' – Tipus d'entitat:

En primer lloc, presentem els diferents tipus d'entitat i/o associacions a l'alumnat, i els expliquem cadascuna d'elles. Els demanem si coneixen alguns exemples d'associacions que puguin formar part de cadascun dels blocs. A partir d'aquesta activitat generem un mural per cada tipus d'associació amb el contingut que anem construït col·lectivament. Aquest mural l'utilitzarem al llarg de l'activitat.

15' – Les associacions donen resposta a les nostres idees:

Per a realitzar aquesta segona part de l'activitat, caldrà que recuperem totes aquelles necessitats i idees que han sorgit del Bloc 1, i les escrivim en targetes. Dividirem el gran grup en petits grups, i a cada petit grup li donarem unes quantes targetes amb idees o necessitats.

Demanarem a cada petit grup que pensi quin tipus d'associació podria donar resposta a cada necessitat, o quina associació podria acollir cadascuna de les

idees. Així doncs, demanarem que pengin cada targeta al mural (que hem creat a la primera part de l'activitat) que correspongui.

Una vegada totes les targetes estiguin penjades, ho posarem en comú, i revisarem, en gran grup, que totes les persones estiguin d'acord amb aquesta classificació.

25' – Creem la nostra pròpia associació

Demanem a l'alumnat que lliurement es situï davant del mural que més les motivi. Així doncs, de forma natural sorgiran petits grups per interessos. Cal que intentem que els grups tinguin un mínim de 3 persones.

Una vegada creats els grups, jugarem a constituir una associació, partint de tota la informació que hem generat al llarg de l'activitat, i que en principi, ha quedat plasmada al mural. Així doncs, hauran de pensar:

- Nom de l'associació
- Qui hi pot formar part?
- Com s'organitzen? Com prenen decisions? Quins càrrecs existeixen?
- Quina finalitat o objectius persegueixen?
- Quines activitats realitzaran com a associació (per tal de donar-hi resposta a les idees/necessitats)

10' – Presenten les associacions

Aquests últims 10 minuts els dedicarem a presentar les associacions que han creat.

CONTINGUT

Què és una associació

La paraula ASSOCIACIÓ ve del llatí AD (junts a) SOCCIARE (socis)

Les associacions són agrupacions de persones constituïdes per realitzar una activitat col·lectiva de manera estable, organitzats democràticament, sense

afany de lucre i independents, al menys formalment, de l'Estat, els partits polítics i les empreses.

El dret a associar-se queda contemplat en l'article 48 de la Constitució Espanyola i està regulat per la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, on en el capítol 4 (articles 19 al 22) es reconeix el dret d'associació de manera clara i inequívoca, com a dret fonamental. Aquesta declaració no pot ser vulnerada per cap persona ni institució i el respecte a aquest dret ha de presidir i guiar l'actuació dels poders públics i del conjunt de la ciutadania.

Així doncs, les característiques fonamentals són:

- Grup de persones.
- Objectius i activitats comunes.
- Funcionament democràtic.
- Sense afany de lucre.
- Independents.

El concepte d'associació

Podem definir l'associació com una figura jurídica amb la qual s'estableixen una o més finalitats originades i orientades cap a l'exercici de determinades activitats en defensa d'uns interessos davant de terceres persones. Aquesta figura jurídica ve regulada per uns estatuts, que estableixen que les associacions són agrupaments voluntaris, d'estructura democràtica i de propietat col·lectiva. Com a estructura voluntària sense ànim lucratiu, l'associació busca la consecució d'objectius tangibles.

D'altra banda, són un instrument jurídic fonamental en els processos de desenvolupament social, cultural, cívic i comunitari, així com vehicles i espais de realització de la participació en molts casos, sense que excloguin altres formes d'agrupament o d'agregació social o cultural. Una categoria que ha pres especial rellevància en els darrers temps han estat algunes entitats de caràcter col·lectiu que actuen en la perspectiva de la gestió de serveis, de cara al desenvolupament

d'activitats subsidiàries de la gestió de l'administració. Amb això s'han creat noves modalitats d'associació jurídica, afins a les empreses de serveis en forma d'associació (sovint professionalitzada), model constituït per empreses que, progressivament, s'han denominat intermediàries pel seu paper de mediadors entre l'administració i la gestió d'un projecte. Entenem que aquest tipus d'associació (molt respectable per altra banda) no forma part de la categoria de les associacions participatives sinó que es tracta més aviat d'una associació de caràcter assistencial.

D'altra banda, les associacions formen part de l'anomenat tercer sector, amb trets comuns que les diferencien del públic i del privat. En aquest sentit, entenem que el sector públic està delimitat per les lleis i les normes que regulen l'actuació de les diferents administracions públiques i dels organismes creats per dur a terme les seves finalitats. El sector privat, per la seva banda, està orientat a la construcció d'un benefici privat com a objectiu principal. Les fronteres entre un sector i l'altre són difuses i podem trobar òrgans i activitats que es troben entre l'un i l'altre. És en aquesta intersecció on trobem les associacions i altres formes organitzatives de tipus no lucratiu (fundacions, cooperatives...). Una de les riqueses del món associatiu és la seva diversitat d'objectius, de finalitats i de mitjans de treball, que permeten cobrir tot l'espectre ideològic i d'actuació del conjunt de la societat.

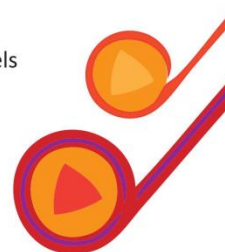
Tipus d'associacions (extret del Visc, Convisc i Participo del CJB)

TIPUS D'ENTITATS

- **Entitats socials:** persegueixen la igualtat de les persones. Lluiten contra les discriminacions per raons com ara l'origen, l'orientació sexual, la pobresa, el gènere...
- **Entitats sindicals:** treballen pel foment de l'ocupació jove de qualitat.
- **Entitats educatives:** ofereixen la possibilitat de participar en les activitats de dissabtes, excursions de cap de setmana i colònies o campaments.
- **Plataformes territorials:** coordinen les entitats juvenils als districtes de la ciutat.
- **Entitats culturals:** realitzen projectes d'àmbit cultural o artístic.
- **Entitats internacionals o d'intercanvi:** desenvolupen camps de treball, projectes de cooperació o intercanvis entre joves d'orígens diversos.
- **Casals de Joves:** Espai de trobada entre joves. En aquests espais s'hi realitzen activitats obertes o a preus reduïts i estan obertes a la participació de tothom.
- **Entitats estudiantils:** organitzacions o sindicats que incideixen en la millora dels centres educatius i defensen els drets dels estudiants.
- **Organitzacions polítiques i assemblees de joves:** vehiculen les opcions polítiques de l'àmbit juvenil.

Importància de l'associacionisme juvenil

El fenomen de l'associacionisme juvenil és un tema important pel conjunt de la societat, perquè incideix en el procés d'inserció social i professional que es fa durant l'etapa de transició al món adult i que tota societat intenta que es realitzi per raons òbvies de la forma més harmònica possible, alhora que és un espai d'expressió en si mateix.

Més concretament aquesta importància rau en la nombrosa quantitat de joves que s'associen (tot i que percentualment siguin encara una minoria) i en els seu significat, perquè permet al jove anar descobrint els altres a través del tracte entre iguals, fet que facilita els intercanvis en un context més lliure i plural que el familiar o l'escolar, permet conèixer la imatge que els altres tenen d'un, aprendre i provar les pròpies actituds per la convivència social, l'assumpció de responsabilitats, el lideratge de projectes... en definitiva, l'aprenentatge d'habilitats i facetes que els seran útils pel dia de demà (en el seu entorn laboral,

posem per cas). Podem dir que les associacions juvenils són escoles de democràcia amb identitat pròpia, impulsores d'iniciatives novedoses, com a espais de representació, com a motor de canvi, etc.

Valors i funcions de l'associacionisme juvenil

L'associacionisme juvenil aporta un valor iniciàtic, és dir, ajuda a introduir-se als circuits d'informació (social, política, econòmica...). El jove associat troba un grup que li dóna seguretat, confiança en ell mateix i en els companys de filiació i, sobretot, confiança en les possibilitats que s'obren quan s'actua col·lectivament. La convivència amb el grup li aporta equilibri, autonomia, i la capacitat d'acceptar i superar les pròpies frustracions. A més, la relació amb els altres ajuda el jove a estructurar la seva escala de valors.

En iniciar-se en una associació, el jove fa tot un assaig d'integració, es veu forçat a establir ponts de diàleg i d'acord, a comunicar-se... El propi grup és el que li demana solidaritat i compromís, i això deriva en un procés d'aprenentatge que, després, el jove acabarà transvasant a la resta de la societat (sigui de forma conscient o inconscient) mitjançant les seves relacions amb l'entorn: la ciutat física, les persones amb qui es relaciona (llegeixi's el patrimoni comú, els altres ciutadans). Exercir aquest compromís és, en definitiva, actuar cívicament.

Tota associació, independentment del seu caràcter i objectius, es converteix, amb les seves actuacions diàries, en un element de transició cultural, en un punt de referència, de sensibilització i de creació. Permet que el jove se senti protagonista del seu temps i de les manifestacions culturals que es generen i que se senti un agent actiu en la transformació de la societat. Així concs, l'associació pot servir, molt sovint, per canalitzar i positivament la tradicional actitud inconformista i reivindicativa que s'associa a la joventut.

Amb la relació amb el grup, el jove aprèn del seu entorn, de la seva realitat, del fet de pertànyer a una col·lectivitat i, simultàniament, mentre aprèn dels altres, també fa aportacions, comparteix els seus coneixements, i, en definitiva, constata

com els altres també aprenen d'ell, amb les conseqüències que això té per la seva autoestima i l'interès en mantenir i enfortir el seu compromís participatiu. I el més important: tot aquest procés es produeix d'una manera espontània, no reglada i imposada, sent aquesta falta de reglamentació una de les claus del seu èxit.

Les associacions juvenils generen iniciatives, creen i recullen idees, generant opinió i discursos. Això contribueix a organitzar la societat a l'entorn dels valors i a garantir el relleu generacional de l'associacionisme actiu de caràcter no específicament juvenil. Alhora, les associacions juvenils representen objectius i valors propis que permeten la interrelació amb altres col·lectius socials.

Les associacions formals de joves actuen pedagògicament creant actituds participatives que després s'estendran molt més enllà del marc estricte de l'associació. Això converteix l'associacionisme en un agent social dinamitzador que traspasa les actituds dels membres de l'associació a altres camps i, en última instància, al conjunt de la societat. En aquest sentit, és convenient subratllar l'efecte multiplicador que té l'associacionisme en la transmissió de valors i actituds, ja que l'ideari del seu projecte col·lectiu és vehiculat (en major o menor intensitat) cap a la resta de la societat mitjançant l'actitud individual de cada un dels membres associats.

D'altra banda, des del moment que l'associacionisme ofereix serveis (encara que aquest no sigui tant el seu *leitmotiv* com un efecte col·lateral) l'associacionisme contribueix al benestar social de tots. Moltes associacions ofereixen serveis de manera més eficaç que la pròpia administració (que sí que té l'oferta de serveis com a prioritat), per raons com la major proximitat i complicitat amb el jove, la menor rigidesa burocràtica, etc.

En conclusió, el jove associat que fonamenta la seva estructura personal en tots els aspectes descrits, adquireix més coneixements i té majors possibilitats que la resta de joves en una gran diversitat de camps, perquè accedeix abans a la cultura, a la vida social i participativa de la ciutat, al contacte directe i la interlocució amb l'administració pública... La societat també se'n beneficia,

perquè té un sector preparat per crear el teixit social que tota societat madura i vital necessita. L'associacionisme, en definitiva, genera una joventut més autònoma, compromesa, activa i cívica.

MATERIAL

- Paper d'embalar i retoladors
- Powerpoint o projecció amb els tipus d'entitats

AVALUACIÓ

Aquesta activitat es pot avaluar. L'avaluació serà grupal a partir de la presentació de les entitats, generant una graella puntuable de l'1 al 5 amb els següents criteris:

- Han entès què és una associació
- Demostren conèixer els diferents tipus d'entitats
- Les activitats i els objectius van acord amb el tipus d'associació creada
- Demostren haver tingut una actitud participativa en el petit grup
- Han sigut creatius a l'hora de pensar l'associació

Activitat 5.13 – Visitem l'associacionisme juvenil del poble o barri (4h)

DESENVOLUPAMENT I OBJECTIUS

Aquesta activitat es materialitza amb una fira d'entitats, que en el millor dels casos caldria fer-la al Casal de Joves. És important tenir en compte que aquesta activitat cal organitzar-la amb molt marge de temps, ja que estem movent a moltes persones voluntàries en un horari, normalment, de matí.

A través d'aquesta activitat es pretén, d'una banda, donar a conèixer totes les entitats i associacions que hi ha al barri, poble o ciutat, i per altra banda, donar a conèixer on està ubicat el Casal de Joves, el seu espai, i donar a entendre a l'alumnat que aquell espai és seu, sempre i quant hi vagin i participin. És important tenir en compte de convidar, també, els diferents grups estables o comissions del Casal de Joves.

Cal dir que al llarg de les diverses experiències als instituts s'ha anat valorant la idoneïtat de realitzar dues visites d'entitats:

- Una primera visita d'entitats prèvia a la tria del projecte, per tal de situar a l'alumnat, i alhora, obrir les seves mires de cara a triar el projecte (sent conscients de les possibilitats de l'entorn).
- Una segona visita d'entitats una vegada el projecte ja està escollit i una mica definit. Amb aquesta visita es pretén fer match amb aquella o aquelles entitats que poden donar suport i acompanyar cadascun dels projectes. Així doncs, cada grup d'alumnes, disposarà d'un espai per anar a parlar amb l'entitat o entitats que més els interessi per tal de demanar ajuda, dissenyar conjuntament el projecte i intercanviar contactes.

Aquesta activitat es pot realitzar dins l'horari escolar, planificant amb un trimestre de marge amb l'institut la data o bé fora de l'horari escolar, una tarda, aprofitant (en cas que es realitzi dins el Servei Comunitari) les hores no lectives que ha de realitzar l'alumnat.

Activitat 5.14 – Ens formem! (2h)

DESENVOLUPAMENT I OBJECTIUS

Aquesta activitat es pot realitzar en aquest moment, o es pot reservar per més endavant, quan l'alumnat ja hagi triat els projectes.

Aquesta activitat consta de diverses formacions paral·leles (4 formacions per institut aproximadament) amb formadores externes expertes amb temàtiques que hagin sorgit de les necessitats de l'alumnat. És interessant que siguin elles, les alumnes, les que puguin triar les formacions, d'aquesta manera ens n'assegurarem el seu interès i les aprofitaran al màxim!

Aquesta activitat pot tenir dos objectius, depenent del moment en que es realitzi:

- En cas que es realitzi abans de la tria del projecte, aquestes formacions permetran a l'alumnat aprofundir en els seus interessos i inquietuds, alhora que els dotaran d'una base teòrico-pràctica que els hauria de facilitar triar i definir els seus futurs projectes.
- En cas que es realitzi una vegada ja està feta la tria del projecte aquestes formacions pretendran dotar d'una base de continguts per concretar i dissenyar els projectes. En aquest cas, seria interessant reservar un espai a les formacions perquè l'alumnat pugui fer preguntes sobre com encarar el projecte i que la resta de la formació estigui molt guiada per les necessitats dels projectes de l'alumnat.

Tal i com comentàvem amb anterioritat, aquestes formacions es realitzaran amb formadores expertes externes a l'assignatura. Així doncs, seria interessant prioritzar les següents formadores:

- Formadores de la Borsa de Formadores de Casals de Joves
- Formadores d'entitats i associacions del territori

Des de l'Àrea Pedagògica de Casals de Joves de Catalunya s'oferirà suport en la cerca i contractació de les formadores. Per tal d'assegurar la disponibilitat de les

dinamitzadores, caldria saber amb un mínim de dues setmanes d'antelació quines formacions ha escollit l'alumnat.

Activitat de valoració i avaluació del 2n Trimestre (1h)

Per tal de realitzar la valoració del trimestre, trobareu tècniques grupals als annexos que podeu utilitzar. És important recollir si l'alumnat està entenent el fil i l'objectiu de l'assignatura. Alhora, també cal recollir si ens estem aproximant a donar resposta a les seves necessitats, i sobretot... si estan predisposats a iniciar la fase del PODER, amb el projecte com a eina principal!

Paral·lelament, també caldrà avaluar conjuntament amb el professorat. Per a fer-ho, a l'apartat avaluació hi trobareu una rúbrica que us pot ser de gran utilitat. Malgrat això, caldrà que consensueu amb el professorat l'eina i la metodologia de l'avaluació.

BLOC 3 – PODER

Aquest bloc pretén posar en pràctica totes aquelles habilitats i coneixements adquirides als altres dos blocs. Pretén ser un espai on l'alumnat pugui participar lliurement construït un projecte que parteixi de les seves motivacions, inquietuds, necessitats, així com de les necessitats del seu entorn.

Així doncs, caldrà que recuperem les inquietuds i motivacions que han anat sorgint en el primer i el segon bloc, i a partir d'aquestes, començar a planificar la tria del projecte.

UD 6 – EL MOMENT DE PARTICIPAR: EL PROJECTE

Activitat 6.15 – Entrenem-nos! Organitzem una activitat (1h)

OBJECTIUS

- Generar un primer contacte amb el disseny i l'organització d'activitats o projectes
- Extreure eines i recursos organitzatius de cara a la planificació dels projectes
- Generar un primer espai d'aprenentatge on a través de l'assaig-error l'alumnat aprengui a dissenyar activitats
- Prendre consciència del que suposa organitzar una activitat per tal de promoure que els futurs projectes siguin més realistes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Divideix el gran grup en 4 subgrups, als quals se'ls demanarà que dissenyin de forma teòrica una activitat proposada per les dinamitzadores. A continuació s'exposen algunes de les activitats que es podrien proposar:

- Organitzar un concert
- Organitzar un dinar popular
- Organitzar una Xerrada
- Organitzar un concurs/torneig

Se'ls demana que dissenyin tota l'activitat i que facin una planificació i repartició de les tasques.

Els 4 grups competiran entre elles per tal d'obtenir la millor puntuació, segons els següents criteris:

- Rols i Responsabilitats
- Col·laboració de tothom
- Com han pres les decisions
- Han fet acta de la reunió?
- S'ha definit la data?
- Quin públic esperen?
- Faran publicitat? Com? Xarxes socials?
- Finançament?
- Compres prèvies?
- Com ens organitzem el dia en qüestió?

Una vegada cada grup ha desenvolupat la seva activitat, l'exposarà a la resta del grup mentre l'equip de dinamització farà preguntes per tal de poder puntuar els diferents criteris.

Finalment es farà un recompte de punts i es donaran els resultats.

Activitat 6.16 – El projecte com a eina de participació (1h)

OBJECTIUS

- Conèixer les diferents fases dels projectes
- Fer la tria dels projectes de grup
- Crear els petits grups partint de les seves motivacions

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Què entenem per projecte? (10')

En un primer moment, els demanarem que ens posin exemples de projectes que coneguin. A partir de les idees que vagin sorgint, els podem ordenar segons siguin de caire social, ambiental, artístic... (qualsevol classificació que sorgeixi és vàlida). L'objectiu final d'aquesta activitat és conceptuar què entenem per projecte, sabent distingir què és un projecte i què no ho és.

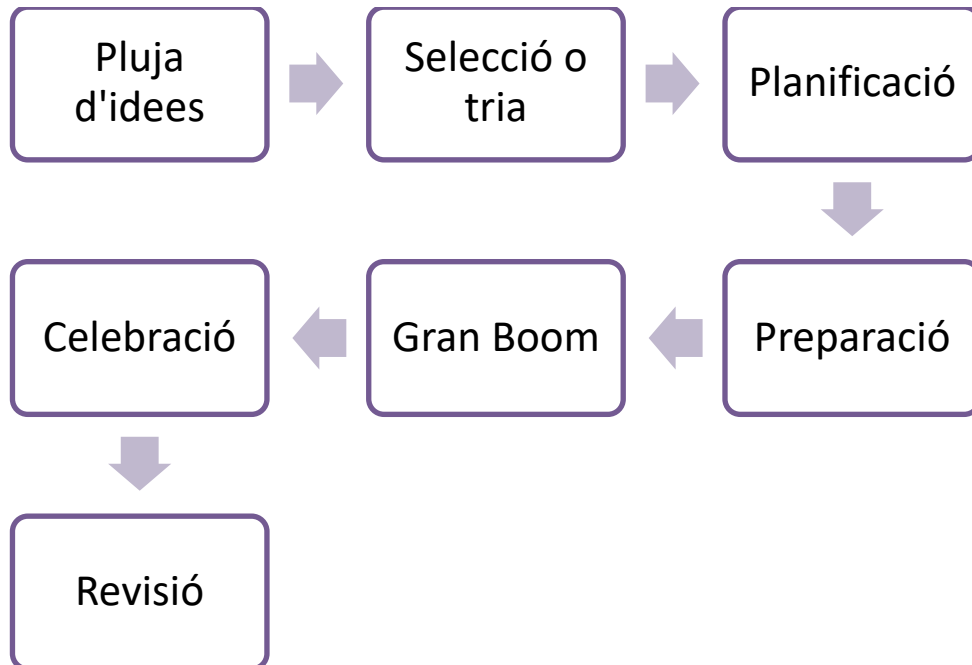
Les fases del projecte? (20')

Dividim el grup en petits grups, i els repartim vinyetes d'un story board desordenat. Cadascuna de les vinyetes correspondrà a les diferents fases, desenvolupades, d'un projecte concret que ens servirà com a exemple. Aleshores els demanem que cada petit grup ordeni les vinyetes segons cregui. Posteriorment, ho posem en comú, i preguntem a la resta de grups si estan d'acord amb l'ordre que proposa cada grup. D'aquesta manera, tindrem entre 4 o 5 projectes ordenats i penjats a la pissarra o a la paret. Finalment, posarem nom a cadascuna de les fases i les explicarem. Paral·lelament, si creiem que cal corregir alguna de les posicions proposades pels grups, ho podem fer.

**Els projectes d'exemple proposem que els pensi cada dinamitzadora, traient idees de projectes o activitats que realitzi el propi casal, per tal de donar a*

conèixer, *ahora que realitzem l'activitat, els projectes del casal de joves de referència territorial.*

Les fases dels projectes són les següents:

- Pluja d'idees: tothom diu les seves idees sobre el que es podria fer o treballar en el projecte i en fem una llista amb tot.
- Selecció: tria, entre tots els membres d'un grup i per consens, del que serà el seu projecte.
- Planificació: fer un calendari per repartir les accions necessàries per a realitzar el projecte entre els diferents dies que tenim per a preparar-lo.
- Preparació: realitzar tot allò planificat per tal de poder realitzar el projecte. És important tenir en compte que segurament és on cal dedicar la major part de l'energia.
- Gran Boom (en el nostre cas, Servei Comunitari): és el final de projecte, el dia que pots celebrar-lo, ensenyar-lo a tothom perquè ja està acabat.
- Celebració: una vegada realitzat el projecte, és important celebrar tota la feina feta. Aquesta celebració pot ser festiva, o una celebració a nivell emocional.
- Revisió: fer una avaluació sobre com ha anat, què ha fallat, què ha faltat, què ha anat bé... cadascú aporta la seva opinió.

Quan expliquem la planificació, els podem proposar d'utilitzar una eina que els pot ser molt útil: la APP Team Learn (<https://teamlearn.org/>). És una aplicació que permet organitzar les tasques o accions que cal realitzar en equip.

Creem els grups i triem els projectes (30')

En primer lloc, demanarem que cada alumne expliqui quin projecte ha pensat. Si detectem que hi ha dos projectes molt semblants, els demanarem que es posin junts, i d'aquesta manera anirem reduint el número de propostes.

Una vegada tots els alumnes hagin presentat les seves idees, i haguem agrupat aquelles de semblants, repartirem els projectes per l'aula (amb cartolines), i demanarem a les alumnes que vagin a aquell projecte que més els motivi. D'aquesta manera triarem els projectes i els grups. Cal deixar molt clar que els grups els poden fer ells, però cal que prioritzin la motivació pel projecte. És possible que algun projecte quedi amb una o dues persones. Caldrà, doncs, parlar amb aquestes persones per saber què volen fer. Els podem proposar projectes d'una temàtica semblant, o que escullin una segona opció... també podem preguntar si algun alumne d'algun altre grup tenia com a segona opció el projecte on només hi ha una o dues persones.

Abans d'acabar la sessió, cal apuntar els grups i els projectes, per tal de recuperar-los a la següent sessió.

MATERIAL

- Cartolines
- Retoladors
- Story boards dels diferents projectes que posem com a exemple

Activitat 6.17 – Desenvolupem els projectes (5-10 sessions)

OBJECTIUS

- Concretar els projectes
- Planificar els projectes
- Preparar els projectes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta és l'activitat estrella del projecte "Educar en Participació" que proposem des de Casals de Joves. Amb aquestes sessions pretenem oferir a l'alumnat l'espai per a poder participar, respectant les seves necessitats i motivacions, així com brindant-los la suficient llibertat per tal de desenvolupar les seves idees.

És important, però recordar que també són les sessions més importants i on el paper del dinamitzador i del professorat són "claus". Cal acompanyar i guiar als grups, per tal d'ajudar-los a que, tant el procés, com el resultat dels projectes els visquin com un èxit, ja que és així com podrem crear en ells la motivació per a seguir participant i realitzant projectes.

Aquestes cinc sessions no les detallarem en aquest dossier, ja que dependran del ritme, la motivació i les sinèrgies que es creïn en cada grup classe, així com, també, en cada petit grup.

Si que volem recordar que aquestes sessions han de seguir una estructura semblant a la següent:

1. **Presentació:** què s'espera dels seus projectes? Quan els duran a terme? Quin paper adoptaran la persona dinamitzadora i la docent? Què s'espera de l'alumnat? Aquesta fase es pot realitzar amb l'ajuda de l'activitat 6.15 d'aquest mateix dossier.
2. **Planificació de les sessions:** cada grup ha de pensar quines accions li cal dur a terme per a desenvolupar el seu projecte. Cal que distribueixi

aquestes sessions entre les cinc sessions dedicades a la preparació. Alhora, cal que pensi quina entitat pot estar interessada en donar-los un cop de mà, o de quina entitat poden necessitar ajuda.

3. **Preparació:** realitzar totes aquelles tasques i/o accions planificades per tal d'avançar en la preparació del projecte.
4. **Presentació i millora:** podem proposar que l'alumnat presenti els projectes de cada petit grup a la resta de l'aula per tal que puguin fer propostes de millora. Això ho podem realitzar l'última de les cinc sessions, o els últims minuts de cadascuna de les cinc sessions.

Per tal de dur a terme aquestes cinc sessions, podeu utilitzar les següents fitxes per a ajudar l'alumnat a organitzar-se:

MATERIAL

- Fitxa “concretem el què volem fer” (dossier antic)
- Fitxes p.61-64 (dossier alumnat antic)
- Fulls
- Bolígrafs

Activitat 6.18 – De la idea a l'acció! Les hores NO LECTIVES del Servei Comunitari (10h)

En cas que l'assignatura es realitzi dins el marc de Servei Comunitari del centre, caldrà realitzar un mínim de 10 fora de l'horari lectiu on l'alumnat posi en pràctica els seus projectes. Tot i això, encara que no es realitzi dins el marc del Servei Comunitari, és important que animem i acompanyem l'alumnat a dur a la pràctica els seus projectes.

Aquesta activitat, que més que una activitat en si, es tracta d'una fase es materialitza amb un servei actiu a la comunitat, que es durà a terme fora de l'horari escolar. Aquest servei actiu constarà de la posada en pràctica dels projectes proposats i preparats per part de l'alumnat. Així doncs, podríem dir que aquesta fase és l'equiparable al GRAN BOOM quan parlàvem de les fases del projecte a l'activitat 6.16. La dedicació horària al desenvolupament del Servei comunitari, i per tant dels projectes de l'alumnat serà de 10h de dedicació a l'entitat o entitats on es realitzi. Aquesta dedicació horària contemplarà, per sobre de tot, la posada en escena dels projectes de l'alumnat, però també contemplarà totes les trobades, formacions o assessoraments externs que realitzi l'alumnat, fora de l'horari escolar, durant la preparació del seu projecte. Excepcionalment, el servei actiu a la comunitat es pot dur a terme dins l'horari lectiu. Aquestes excepcions les trobarem, sobretot, en projectes que estiguin dirigits a alumnes d'altres cursos de l'institut, o d'algun altre centre educatiu.

Aquesta fase del Projecte de Servei Comunitari pretén, d'una banda, promoure la participació activa i democràtica en benefici de la comunitat. En segon lloc, pretén, a través dels projectes transformadors escollits per l'alumnat, donar resposta a les necessitats socials emergents, atenent les necessitats reals i sentides per la comunitat, i sobretot pels i les joves de l'entorn. En tercer lloc, pretén teixir xarxes entre els diferents agents educatius i socials del territori,

coresponsabilitzant-los, d'aquesta manera, en l'educació per a la participació de l'alumnat de secundària.

Així doncs, a través del contacte amb les associacions i entitats on es desenvolupin els projectes, pretenem estimular el pensament crític de l'alumnat, la seva participació i l'assimilació dels valors fonamentals de la societat democràtica, amb l'objectiu de formar una ciutadania responsable i participativa, però també empàtica i solidària.

Cal entendre que per al desenvolupament del projecte és molt important que hi hagi una bona coordinació entre el centre educatiu, la dinamitzadora, el Casal de Joves i les entitats on l'alumnat realitzarà els seus projectes.

Per tal de facilitar a l'alumnat la planificació dels seus projectes, i per ajudar-los a ser conscients del temps que disposen, i per tant mesurar la magnitud dels projectes, proposem el següent.

Proposem que el Casal de Joves del territori, juntament amb la dinamitzadora, liderin la creació d'una Jornada Jove al municipi o barri, l'objectiu de la qual sigui posar en escena o mostrar els projectes que ha desenvolupat l'alumnat durant el curs. El programa d'aquesta jornada es desenvoluparà conjuntament amb l'alumnat per tal de donar cabuda a tots els projectes i activitats que hagin desenvolupa. Referent a això, ens podrem trobar amb dos tipus de projectes diferents:

- Projectes que es puguin desenvolupar completament durant la jornada: ens referim a projectes que es materialitzin amb una activitat o acció concreta, de curta durada, o per visibilitzar alguna necessitat o crítica social, com per exemple un taller o una campanya de sensibilització, el resultat d'un audiovisual...
- Projectes que es puguin publicitar durant la jornada: hi haurà projectes, d'una envergadura més gran que no es podran realitzar durant aquesta jornada, però si que la poden aprofitar per tal de promocionar el seu

projecte, recollir inscripcions, si és que cal, o realitzar una campanya econòmica que els permeti dur a terme el seu projecte. Quan parlem d'aquests casos, estem pensant en projectes com ara un torneig d'esports, un grup estable de gènere, una assemblea d'estudiants, una sortida per netejar els boscos de l'entorn...

Així doncs, aquesta jornada permetrà aglutinar tot el treball fet durant les sessions a l'aula de servei comunitari, alhora que els permetrà visibilitzar la feina feta, transformant el municipi, barri o ciutat.

Alhora, tant des de l'Associació de Casals de Joves, com des del propi casal de joves del barri o municipi es farà difusió per tots els mitjans dels que es disposen per tal de donar a conèixer els projectes de l'alumnat, així com la jornada.

Activitat de valoració i avaluació del 3n Trimestre (1h)

Per tal de realitzar la valoració del trimestre, trobareu tècniques grupals als annexos que podeu utilitzar. És important recollir si l'alumnat està entenent el fil i l'objectiu de l'assignatura. Caldrà donar importància al procés de desenvolupament i execució dels projectes. Caldrà promoure, alhora, una valoració intragrupal i intergrupala del treball que han realitzat en petits grups.

Paral·lelament, també caldrà avaluar conjuntament amb el professorat. Per a fer-ho, a l'apartat avaluació hi trobareu una rúbrica que us pot ser de gran utilitat. Malgrat això, caldrà que consensueu amb el professorat l'eina i la metodologia de l'avaluació. Cal tenir en compte que durant aquest trimestre caldrà prioritzar l'avaluació del procés per sobre del resultat final.

TIPS PER LES DIFERENTS FASES DELS PROJECTES. COM ELS ENCAREM?

Fruit del treball realitzat per part de les dinamitzadores del curs 2019-2020 en una trobada de dinamitzadores se'n desprenen les fases que ha de tenir un bon projecte, i amb ella, tips i aspectes a tenir en compte, tant per part de l'equip de dinamització, com per part de l'alumnat.

ANÀLISI DE LA REALITAT I TRIA DEL PROJECTE:

- [Alumnat] Que motiva i què preocupa? D'aquí ha de partir la pluja d'idees i la tria del projecte.
- [Alumnat] Cal fer una detecció de necessitats de l'entorn (formulari...). Preguntar a la gent de l'entorn quines necessitats detecten.
- [Alumnat] Quin impacte es preveu que tingui el projecte?
- [Alumnat] Cal que l'alumnat pensi què l'ha portat a realitzar aquest projectes?

PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ:

- [Alumnat] Els projectes s'han d'organitzar en comissions.
- [Alumnat] Cal que l'alumnat es plantegi quantes persones participaran. També cal pensar com engrescaran a participar a més persones?
- [Alumnat] Cal saber qui participarà del projecte
- [Alumnat] Quina entitat pot donar un cop de mà i fer un seguiment del projecte? (qui pot ajudar en què?)
- [Alumnat] Cal calendaritzar les accions que portaran a la consecució del projecte
- [Alumnat] Cal fer un llistat de material
- [Alumnat] Cal pensar (si és necessari) en el finançament del projecte (qui posarà la «pasta»?)
- [Alumnat] Com es donarà a conèixer el projecte? Com es farà la difusió?

- [Dinamització] Cal reconduir els projectes perquè siguin el màxim de realistes. Si cal reduir el projecte a una acció concreta, serà la llavor del futur. És important que els projectes tinguin un resultat. Cal que l'alumnat visqui una primera experiència participativa d'èxit!
- [Dinamització] El límit de l'aportació adulta: Durant el seguiment dels projectes, com a dinamitzadores, podem aportar idees i models organitzatius, sempre i quan no modifiquem la IDEA/INQUIETUD/MOTIVACIÓ d'on sorgeix el SEU projecte (no trenquem allò que és seu). Partint d'això, si la idea o l'aportació ajuda al grup, és vàlida!

REALITZACIÓ

- [Dinamització] Cal fer un bon seguiment del projecte.
- [Dinamització] Cal pensar la millor manera de mantenir el contacte entre dinamitzadores i alumnat per poder fer seguiment dels projectes durant la part pràctica. Es proposa utilitzar o bé, l'Instagram del casal, o bé el Telegram (ja que per privacitat és millor que el Whatsapp).
- [Dinamització] Quan parlem amb una entitat perquè aculli projectes, cal que li plantejem:
 - Com es farà el seguiment de l'alumne? Com aquesta informació es traspasarà d'entitat a dinamitzadores?
 - Com mantindran el contacte amb l'alumnat?

VALORACIÓ I REVISIÓ DELS PROJECTES

- [Dinamització] Cal buscar un espai de valoració dels projectes (una vegada realitzada la part pràctica d'execució dels projectes) per tal de poder pensar que es podria haver millorat. Es pot fer de dues maneres:
 - D'una banda es pot gestionar amb l'INS per tal de fer una última sessió de tancament.
 - D'altra banda es pot oferir l'espai des del Casal de Joves. Dins les hores pràctiques, reservar-ne una perquè l'alumnat vagi al casal a valorar els projectes (fora de l'horari escolar).
- [Dinamització] Com a dinamitzadores cal promoure un reconeixement del projecte.

L'AVALUACIÓ

Tota l'activitat de l'assignatura ha de ser avaluada de forma acordada amb el professorat. Malgrat això, cal lluitar perquè la vostra veu tingui un paper important, ja que sou les expertes en l'assignatura i en els continguts i dinàmiques. És per això que la vostra veu és important i l'heu de fer valer. Sou vosaltres qui feu el seguiment de l'alumnat, i per tant, vosaltres qui heu d'avaluar l'alumnat.

L'avaluació ens ha de permetre posar èmfasi en allò que considerem important. És per això que us proposem que expliciteu els criteris d'avaluació a l'alumnat per tal que siguin conscients de què se'ls valorarà, i a quins criteris i valors hi donem importància com a dinamitzadores.

Per tal de realitzar aquesta avaluació es proposen diferents criteris per a l'avaluació de cada trimestre, ja que cadascun dels blocs té els seus propis objectius. Aquests criteris són orientatius, i seria interessant consensuar-los abans de cada trimestre amb el professorat de referència del centre.

AVALUACIÓ 1r TRIMESTRE - VOLER

CRITERI D'AVALUACIÓ	Alumne 1	Alumne 2	Alumne 3	Alumne 4	Alumne 5	Alumne 6
Es responsabilitza de les seves inquietuts						
Té motivació per descobrir l'entorn						
Fa esforços per a treballar l'autoconeixement						
Mostra capacitat de transformar les seves motivacions en propostes realistes						
Mostra iniciativa						
Mostra una actitud activa						
Mostra una actitud respectuosa i inclusiva						
TOTAL	0	0	0	0	0	0
TOTAL/10	0	0	0	0	0	0

AVALUACIÓ 2n TRIMESTRE - SABER

CRITERI D'AVUACIÓ	Alumne 1	Alumne 2	Alumne 3	Alumne 4	Alumne 5	Alumne 6
Mostra una bona actitud davant les tècniques que es proposen						
Ha entès què es vol assolir amb cadascuna de les dinàmiques						
Enten el funcionament assembleari						
Ha sapigut afrontar i resoldre els conflictes que han aparegut dins el grup						
Mostra iniciativa						
Mostra una actitud activa						
Mostra una actitud respectuosa i inclusiva						
TOTAL	0	0	0	0	0	0
TOTAL/10	0	0	0	0	0	0

AVALUACIÓ 3r TRIMESTRE - PODER

CRITERI D'AVUACIÓ	Alumne 1	Alumne 2	Alumne 3	Alumne 4	Alumne 5	Alumne 6
Mostra capacitat alhora de canalitzar la inquietud en un projecte realista						
Ha dut a terme el projecte plantejat						
Ha tingut en compte la realitat de les entitats del territori en l'elaboració del projecte						
Ha estat capaç de redactar totes les parts del projecte						
Mostra interès per conèixer la realitat del seu entorn						
Ha sapigut arribar a consensos grupals?						
Té motivacions transformadores? (tenen un caràcter social?)						
Ha participat correctament en el petit grup						
Ha mantingut relació amb alguna entitat o associació durant el desenvolupament del projecte?						
Ha col·laborat activament amb l'associació que feia seguiment del seu projecte						
TOTAL	0	0	0	0	0	0
TOTAL/10	0	0	0	0	0	0

Més enllà d'aquests criteris d'avaluació, a la carpeta del Drive de recursos compartits de l'assignatura, hi trobareu el següent material:

- Document Excel per tal que pogueu posar notes en base a aquests criteris (aquest Excel us generarà els sumatoris automàticament i us permetrà obtenir les notes).
- Qüestionari d'avaluació i seguiment de les alumnes: una eina que us pot resultar útil per tal d'avaluar-les
- Altres graelles d'avaluació realitzades per altres dinamitzadores al llarg dels cursos
- Una proposta d'avaluació competencial seguint el currículum de l'assignatura Cultura i Valors Ètics. És complex, però algun institut ens ha demanat avaluar competencialment l'alumnat.
- Fitxa de reavaluació. És una proposta de recuperació per a aquell alumnat que no superi l'assignatura.

COM APROPEM LES ADOLESCENTS AL CASAL DE JOVES?

HI HA VIDA MÉS ENLLÀ DE L'ASSIGNATURA! Si, és una frase que ens hauríem d'anar repetint cada sessió, cada dia que ens reunim per preparar les classes. I és que no cal que perdem de vista de l'objectiu de l'assignatura és promoure la participació de les adolescents al barri o municipi. I... quin millor espai per fer-ho que al Casal de Joves?

Així que... les dinamitzadores teniu la tasca de remoure inquietuds, motivar les alumnes i entenguin que és participar. Però... **NO ENS QUEDEM AQUÍ! La vostra tasca també consisteix en apropar el Casal a les Adolescents i les Adolescents al Casal!**

Per a fer-ho, disposem d'un seguit **d'idees i propostes d'accions per seguir treballant amb adolescents i poder donar continuïtat al treball de l'assignatura des del casal de joves.** Aquestes idees són fruit del treball de la Trobada de Dinamitzadores del Juliol del 2020.

- Tenir un referent del casal a l'institut (a l'hora del pati). A l'estil una paradeta o un referent dintre l'institut. Tenir visibilitat dins l'institut més enllà de l'assignatura (punt d'informació puntual o continuat).
- Realitzar una part de l'assignatura a l'espai del casal de joves.
 - Fer les formacions al Casal de Joves.
 - Fer una sessió d'un dia sencer al casal de joves per pensar i dissenyar els projectes on hi siguin les entitats per poder fer un acompanyament i poder donar un cop de mà.
 - Es poden fer 4 hores de projecte pel matí, i a la tarda pot haver 1h de tastet d'activitats del casal.
- Organitzar una tarda o un diumenge al casal de tallers i formacions que hagin triat elles i que motivi (taller de circ, de grafitis, de fotografia...)
 - Opció 1: El casal ho lidera i dinamitza; i l'alumnat participa i ho pensa.

- Opció 2: Els de 4t d'ESO ho organitzen pels de 3r d'ESO
- Motivar a que es creï un grup d'adolescents al casal dinamitzat per voluntàries del casal. Crear un entorn on se sentin còmodes i escoltades i puguin muntar les seves activitats. Es preveu més amb alumnes de 4t d'ESO o 1r i 2n de Batxillerat.
 - També es pot crear alguna activitat extraescolar publicitada des de l'institut que es fes al casal i constituís un grup d'adolescents. Es podria buscar maneres perquè el casal de joves remunerés a la dinamitzadora.
 - Una altra possibilitat seria obrir el casal a l'hora del pati perquè l'alumnat de batxillerat pugui anar al casal a fer l'esmorzar.
 - Oferir l'espai del casal per fer allò que els motiva (jugar a la play...).
- Obrir el casal a l'alumnat de batxillerat per tal que el puguin fer servir (estudiar...).
 - Pensar en fer suport a les alumnes que es presenten a selectivitat. Per exemple: Trivial de la selectivitat.
- Fer alguna activitat o tutoria amb 4t d'ESO o Batxillerat, recordant activitats que es facin al casal i convidant-les.
- 3r ESO fer part teòrica – 4t ESO fer part pràctica al casal amb seguiment de les voluntàries al casal.

*Es valora la possibilitat de fer activitats amb cursos més avançats, ja que 3r d'ESO són molt petites per venir al casal de joves (amb prou feines queden amb amigues).

Altres idees per tenir en compte durant l'assignatura:

- Fer una sessió 0 on s'expliqui TOTA l'assignatura i tot el cronograma de l'assignatura perquè tinguin una visió global (l'objectiu és fer un projecte).

Per tal de promoure que el Casal de Joves es plantegi quines accions s'emprendran cada curs per tal d'acollir les alumnes al Casal de Joves, es disposa d'una fitxa (al Drive) que pretén facilitar-ne la tria i planificació d'accions que realitzarà el casal.

ANNEXOS

JOCS DE CONEIXENÇA i CONFIANÇA

Aïllant

Tots els participants es col·loquen en rotllana menys un, que està al mig i té l'aïllant (parador). Comença una persona de la rotllana dient el nom d'un altre company. El parador ha d'intentar tocar al cap de la persona que han dit amb l'aïllant, però la persona anomenada, per evitar que la toquin, ha de dir el nom d'algú altre, llavors el parador haurà d'intentar toca la següent persona anomenada, i així consecutivament fins que aconseguixi tocar el cap a un company abans que hagi dit el nom d'algú altre. En aquest cas, el company tocat passarà a ser el parador.

Font: El Farcell

Els Cercles

Es fan dos cercles, un interior i un altre exterior. Els de dintre miren cap a fora i els de fora miren cap a dintre. Els de fora van donant voltes fins que el monitor diu stop. Estaran davant una persona del cercle de dins i s'hauran de dir 4 coses per conèixer-se.

Font: El Farcell

Els Fans

Els participants van caminant per l'espai i quan es troben davant d'algú juguen a «pedra-paper-estisora». El que perd, es posa a darrere del que ha guanyat formant un tren i corejant el seu nom (exemple: SARA! SARA!). Així successivament fins que es troben dos grans cues de gent i juguen l'última partida.

Font: El Farcell

El llençol

Es divideix als participants en dos grups. Cada grup es posa en fila al davant del llençol (un per cada banda) de manera que els jugadors de diferent equip estan cara a cara però no es veuen amb el llençol. En baixar-se el llençol, les persones que es veuen (és a dir els primers de la filera) han de dir el nom de la persona que veuen, abans que ho digui l'altre. Qui trigui més queda eliminat. Guanya el grup que més participants tingui al final de la ronda.

Font: El Farcell

El nus humà

Es fa una rotllana i un dels membres del grup queda fora amb els ulls tapats. Mentre, els altres s'agafen de les mans i es comencen a enredar. Una vegada consideren que el nus és prou difícil de desfer, criden a la persona que s'ha quedat fora del cercle i aquest, ara amb els ulls destapats, ha de desfer el nus, sense fer mal i sense que ningú es deixi anar de les mans.

Font: El Farcell

Les parelles

El grup es disposa en dues rotllanes concèntriques que es miren entre si. Tothom ha de tenir la seva parella a davant i recordar-se de qui és. Aleshores, comencen a girar les dues rotllanes en sentits oposats. Quan es diu PROU!!, o bé, s'atura la música (si n'hi ha), tothom corre a buscar la seva parella. Quan es troben, s'han d'abraçar i seure de cul a terra. L'última parella a seure s'elimina. Es pot anar canviant la premissa de «fer-se una abraçada» per altres premisses, com ara, intercanviar-se una sabata, buscar un lloc elevat on pujar o bé tocar-se alguna part del cos.

Font: El Farcell

Peus Quiets

Un nen té la pilota i la llança a l'aire, dient al mateix temps el nom d'un altre company, el qual ha d'intentar agafar la pilota com més aviat millor i dir : – peus quiets!- (la resta de joves s'aturen). Quan tothom està assegut, la persona que té la pilota ha de fer tres passes i intentar tocar la persona que tingui més a prop. No obstant això, si en llançar la pilota a l'aire, el que ha estat nomenat la pot agafar abans que caigui a terra, té l'oportunitat de poder-la llançar de nou i dir un altre nom. Cada vegada que et toca la pilota passes per un estadi diferent: ferit, greu i mort.

Font: El Farcell

Tot s'hi val

En la primera, ens col·loquem tots en rotllana asseguts al terra, excepte una persona (la que para). Qui pari haurà de tocar el cap a algun jugador assegut, i llavors els jugadors del seu costat s'hauran d'aixecar i córrer (donar la volta per fora la rotllana i tornar), però com que la persona que para també donarà la volta per poder seure, una de les 3 persones no tindrà lloc per seure i haurà de tocar el cap d'algú altre, i així tota l'estona. Es diu «tot s'hi val» perquè per poder seure pots fer “trampes” (no pots córrer en sentit contrari ni passar per dins la rotllana) però pots agafar els rivals, tirar-los (intentar no fer mal), etc.

El nom ràpid

Tot el grup està assegut en rotllana, excepte una persona que està al mig, deixant una cadira lliure. La persona que està a l'esquerra de la cadira lliure, haurà de picar la cadira i dir el nom d'una altra persona del grup, que s'haurà d'aixecar i intentar seure al lloc buit (no pot ser el que ell ha deixat), abans que la persona que està en mig.

Les pinces

Explicarem dues variants. En la primera, tots els jugadors tenen dues pinces enganxades a la samarreta (a l'esquena) i entren dins un cercle. Quan comença, tots els jugadors han d'intentar robar les pinces dels altres sense que robin les seves. Si et roben totes les pinces, has de sortir del cercle. Guanya qui roba més pinces sense perdre les seves.

En l'altra variant cada jugador té 3 pinces i ha d'aconseguir enganxar-les als altres jugadors, quan no tens cap pinça surts del cercle, però a fora hi ha observadors que comproven que no te'n queda cap, i si encara en tens, et tornen a posar a dins el cercle.

DINÀMIQUES DE COOPERACIÓ I TREBALL EN EQUIP

La frontera

Conceptes a treballar: Treball en equip i cooperació

Es penja una corda a una alçada on les participants no puguin passar d'una banda a l'altra saltant. Així doncs, se situa tot el grup a una banda de la frontera, i se'ls demana que passin a l'altra banda. Així doncs, l'única premissa que hi ha, és: la responsabilitat que totes les persones travessin la frontera, és de tot el grup.

L'ordre perillós

Durada: 20 minuts

Conceptes a treballar: la comunicació i la cooperació

Disposats en una sola fila, sobre de la cadira (en cas de poder fer l'activitat en un gimnàs o en l'exterior, els bancs son més adients), els alumnes s'han d'anar

ordenant en funció d'unes consignes establertes per l'educadora, tot sense caure ni posar el peu al terra, aquestes consignes poden ser:

- ordenar-se per ordre alfabètic a partir del nom, a partir del cognom
- ordenar-se per alçada sense possibilitat de parlar
- ordenar-se a partir dels colors de samarretes
- ordenar-se a partir d'altres tipologies que l'educadora consideri adients en dificultat i en funcionalitat

Una vegada ho hem provat podent parlar, els donem 5 minuts per tal que estableixin un sistema de comunicació. A partir d'aleshores, juguem en silenci.

El pèndol

Durada: 15 minuts

Conceptes a treballar: Confiança i seguretat en els altres

En grups de cinc o sis alumnes encerclats amb les cames enllaçades, un alumne es disposa al mig amb els ulls tancats (o embenats), aquest adoptarà una posició de rigidesa total, de forma que els companys que l'encerclen el mouran amb suaus moviments, tal com si es tractés d'un pèndol, conforme l'alumne del centre va guanyant confiança i es deixa anar, els alumnes del cercle projecten moviments més pronunciats, però sempre acompanyant l'alumne del centre. L'objectiu dels participants del cercle és que l'alumne vagi guanyant confiança i l'única manera es donar-li la seguretat que no caurà. Tots els alumnes passaran pel centre del cercle, fent de pèndol.

Llapis dins l'ampolla

Durada: 25 minuts

Conceptes a treballar: Treball en equip i cooperació

Cal que cada grup aconsegueixi introduir un llapis o bolígraf dins d'una ampolla tirant d'un cordill conjuntament.

Abans de començar el joc hem de preparar una roda amb la corda i el llapis (lliguem tants trossos d'uns 60 cm de cordill al llapis com membres hi hagi al grup). Cada membre del grup agafa un extrem de cordill i han d'introduir el llapis dins de l'ampolla que estarà situada a una distància del punt d'inici.

Quadres cooperatius

Durada: 20 minuts

Conceptes a treballar: Treball en equip i compartir

S'ha de dividir el grup en grups de cinc persones. A cadascuna d'aquestes li donem un sobre amb peces geomètriques. L'objectiu del joc és que cadascú aconseguixi fer un quadrat de la mateixa mida amb les formes retallades. El problema és que les figures que rep cada persona amb el sobre no estan ordenades, és a dir, únicament amb les seves figures no poden completar el quadrat. També pot passar que un nen tingui molt poques fitxes, i que un altre en tingui més de les que li calen.

Del que es tracta és que els alumnes puguin intercanviar-se les fitxes, sempre en silenci. No es podrà agafar cap peça de cap jugador, i només es podran deixar al mig les que no interessin i esperar que un altre jugador en cedeixi alguna.

Un cop finalitzat el joc (sol durar uns 20 minuts), podem fer moltes preguntes, per animar la conversa, que tinguin a veure amb el comportament cooperatiu durant el joc. Aquestes preguntes poden ser del tipus següent:

- Com us heu sentit?
- Com s'ha sentit el jugador que tenia molt poques peces?
- Algú s'ha adonat que el jugador "x" tenia tan poques peces?
- Heu hagut de trencar algun quadre per poder fer els altres?
- Quan heu vist la solució?
- Què has sentit quan algú no ha respectat les regles del joc?
- T'has enfadat amb algú perquè no veia la solució?

- Com creus que podries haver acabat abans?

Font: El Farcell

L'illa s'encongeix

Conceptes a treballar: Sentiment d'equip i cooperació

Col·loquem un gran llençol a terra, i expliquem que el llençol simbolitza una illa en mig d'un mar molt perillós, ple de taurons. Aquesta illa, a poc a poc, està desapareixent, però els seus habitants han de sobreviure. Davant d'això, cada vegada anem encongint més el llençol. El grup s'haurà d'anar adaptant a la mida de l'illa, evitant que ningú caigui a l'aigua (fora del llençol). Quan una persona cau, s'elimina. En cas de no disposar de llençol, també es pot utilitzar una corda.

L'ampolla al mig

Conceptes a treballar: Treball en equip i cooperació

Es divideix la classe en grups de cinc o sis persones. Es marca una línia i es deixa un objecte al terra a una distància aproximada de 2 metres. L'objectiu és que cada grup aconseguixi agafar l'objecte sense que ningú passi la línia (trepitjant el terra, s'entén). La forma de solucionar el problema és que facin una cadena entre totes les persones de grup, la última del qual es col·loqui sobre la línia que inicia la distància amb l'objecte. La idea és que formin un vano i aquesta persona, sense sobre passar la línia pugui anar baixant cap el terra sense trepitjar-lo, de tal manera que aconseguirà agafar l'objecte.

Font: Visc, Convisc i Participo (CJB)

Passar el Riu

Conceptes a treballar: Treball en equip i cooperació

Es divideix la classe en grups de cinc o sis. Seguidament es reparteixen dos papers i mig (un doblegat) de diari a cada un dels grups. Se'ls col·loca en una punta de

classe i es demana que un per un, vagin d'una punta de l'aula a l'altra i tornin sense tocar el terra, ni arrossegar el paper de diari, ni fer-lo malbé, ja que l'hauran d'utilitzar la resta de companys/es. Un cop hagin arribat totes les persones de tots els grups farem repetir la mateixa acció però aquesta vegada amb tot el grup. És a dir, anar a l'altra punta de la classe i tornar sense que ningú del grup toqui el terra, no s'arrosseguin els papers, o els facin malbé. Remarcar que es farà competitiu entre grups per tal de motivar-los però la competitivitat no té cap altra finalitat.

Font: Visc, Convisc i Participo (CJB)

Construïm ponts

En aquesta dinàmica, els alumnes s'organitzen en grups de cinc membres als quals se'ls reparteixen deu periòdics i una cinta adhesiva. Amb aquestos materials, l'equip tindrà cinc minuts per poder realitzar un pont que sigui capaç de suportar un llibre de gran tamany posat a sobre i que permeti que aquest llibre pugui passar per sota. En aquest sentit, cal que els participants s'organitzin bé, és a dir que planifiquin com construir el pont abans de començar i que un cop traçat el pla reparteixin diferents tasques a cada membre. Amb aquesta activitat es va treballar el repartiment de rols. Només si tots els membres del grup participen podran aconseguir fer el pont a temps. És per això que, es necessari que abans de començar, es consensui com van a fer el pont i la tasca que farà cada integrant.

Font:

<https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/3797/240.pdf?sequence=1>

El joc dels colors

En aquesta dinàmica se'ls col·loca a tots els alumnes un gomet de diferents colors al front i se'ls demana que es distribueixin en grups per l'aula. Generalment els alumnes tendeixen a agrupar-se per colors. Aquesta tendència a la homogeneïtat és utilitzada per mostrar que són més eficaços els grups heterogenis (Johnson i

col., Girona, Juny de 2011 1984) i que els alumnes entenguin que quan més heterogenis són els grups mes s'enriqueixen els seus participants. L'heterogeneïtat aporta més punts de vista, moltes maneres de fer, diferents competències i destreses i fruit d'aquesta diversitat en genera més aprenentatge. Fins i tot, la discrepància que és més present en aquest tipus de grups és més formadora que la homogeneïtat.

Font:

<https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/3797/240.pdf?sequence=1>

Les figures de plastilina

Conceptes a treballar: La cooperació i el consens

Donem un tros de plastilina a cadascun dels nois i noies. Els demanem que representin alguna cosa, com per exemple l'alegria (quan més concret, és més fàcil, i quan és més abstracte es complica). Ho hauran de representar amb la plastilina i sense comentar res. Una vegada representat, els demanarem que s'ajuntin amb grups d'unes quatre persones, i els demanarem que ajuntin totes les seves figures, i en facin una nova bola de plastilina. Ara, també sense parlar, hauran de representar el mateix concepte, però posant-se d'acord.

El joc de la Nasa

Conceptes a treballar: La presa de decisions i el treball en equip

L'objectiu d'aquesta dinàmica és doble: per una banda, descobrir que les decisions preses en equip són més encertades que les decisions individuals i que el treball en equip, en general, és més eficaç que el treball individual; i per altra banda, reflexionar sobre el treball en equip.

El desenvolupament i el material de l'activitat els podeu al següent enllaç:
http://www.xtec.cat/crp-santceloni/CAAC/joc_nasa.pdf

Bons i dolents

Es reparteixen rols a les alumnes: 20-30% són dolents, una persona caçadora i la resta bons. Cadascú sap el seu rol, però no el comparteix amb ningú. Abans de començar a jugar, totes es tanquen els ulls i en silenci les dolentes es “desperter” i s’identifiquen. A partir d’aquí, es duren a terme rondes, on debatran entre elles per triar una persona que quedarà eliminada i revelarà el seu rol. El joc acaba quan només queden “vives” persones d’un mateix rol. La caçadora pot eliminar a algú després de ser eliminat.

DINÀMIQUES PER A DINAMITZAR DEBATS

PHILIPS 66

Es formen grups de 6 persones màxim que durant 6 minuts tracten un tema diferent o diverses qüestions d’un tema del joc. Després es posa en comú en gran grup a través dels portaveus de cada un dels grups.

Font: ESPLAC

Cafè rodant

Situem tants papers d’embalar com temes necessitem treballar. Cada paper d’embalar tindrà anotats alguns conceptes i preguntes que puguin orientar el debat. Situarem cada paper d’embalar a sobre d’una taula. Aleshores, en petits grups, els farem anar rodant lliurement pels papers d’embalar. En cada paper han de debatre sobre el tema que hi ha sobre la taula, i anar anotant idees, opinions o noves preguntes, que s’aniran completant amb les que han anat sorgint dels

grups anteriors i/o posteriors. Per acabar, amb l'ajuda de les anotacions que han quedat als papers d'embalar, podem posar en comú totes aquelles idees que han sorgit. Podem proposar que l'exposició de les conclusions les realitzi l'últim grup que hi havia al voltant d'aquell paper d'embalar.

El termòmetre

Situem a tot el grup en una línia recta mirant endavant. Aleshores els proposem temes o afirmacions amb les quals poden estar, o no, d'acord. Els demanem, doncs, que es posicionin físicament a una banda o l'altra de la línia segons estiguin d'acord, o no. Una vegada totes estan situades, comencem a argumentar les diferents posicions. És important especificar que al llarg del debat es pot canviar d'opinió, i per tant de cantó de la línia. Depenent del nivell de participació i posicionament del grup, podem forçar que se situïn a una banda o l'altre de la línia, o podem permetre punts entremitjos.

El ring

El ring consisteix en què cada grup ha d'aportar el nombre d'arguments a favor i en contra igual al nombre de membres del seu equip. Un grup de 5 persones? Doncs han de pensar 5 arguments a favor i 5 arguments en contra. La dinàmica funciona així: deixem que els grups preparin el seu argumentari i mentrestant, anem elaborant una matriu a la pissarra amb el nom dels equips i amb dues entrades: arguments a favor i arguments en contra. Passat un temps, cridem al ring. En aquest moment, és important crear l'espai necessari davant o al centre de l'aula. És llavors quan un membre de cada equip ha de sortir al ring (dic obvietats, però si tenim 5 equips, en cercle al ring hi haurà un membre de cada un dels 5 equips). Un cop estan totes, cada membre ens ha de dir un argument a favor del tema proposat. Si l'argument és sòlid, els sumem un punt en la matriu a la fila d'arguments a favor. Si l'argument es repeteix en aquesta ronda o en d'altres, o no és sòlid, aquest membre és eliminat del ring i no suma punts. Un cop tots els participants han dit el seu argument, tornen al seu grup i cridem a altres

persones al ring i així successivament. Aconseguirem al final un gran argumentari i un cop fet, podrem passar llavors a la fase de trobar un consens sobre el tema...

La foto viva

Aquesta dinàmica proposa que cada grup desenvolupi una escena teatral animada que expliqui la seva opinió sobre un tema. En un moment donat la representació s'atura i els participants es queden «glaçats» com si fossin una foto: és el moment que intervingui la resta de participants que no estan actuant. Qui vulgui s'aixecarà, posarà la mà sobre algun dels actors i provarà d'endevinar quina seria la seva següent reacció davant el desenvolupament de l'acció fins al moment. Es poden anar provant diferents reaccions de diferents personatges fins que es doni per bo el significat. Després es podrà posar en comú les idees que n'extraïem de la dinàmica. Una forma més clàssica de posar en comú el treball en grups és tenir un suport físic per apuntar (paper d'embalar o pissarra) les idees que han anat sorgint dels grups. Quan tinguem totes les idees i les posem en comú, serà interessant poder fer un esquema diferenciant entre idees concretes de treball i d'altres més transversals o a tenir en compte en altres àmbits. Dependrà també de si els diferents grups de treball han parlat sobre el mateix tema, o si cadascú ha treballat una àrea diferent.

Font: CRAJ

Les imatges de les mil paraules

Per tal de dinamitzar un debat, podem buscar i imprimir imatges o fotos sobre el tema de referència, i demanar que en petits grups posin en comú que els suggereix cadascuna de les imatges, si hi estan d'acord amb la idea que representa o no. Una vegada feta aquesta selecció, les podem classificar a la paret en dues columnes, sempre acompanyat d'una justificació. Les que ens agraden o compartim i les que no. Podem anar anotant les idees que van sorgint, per tal d'anar guiant el debat, i anar arribant a conclusions.

Els paquets de consensos

Proposem un tema de debat. Una vegada proposat, deixem 2 o 3 minuts per tal que vagin caminant per la sala, mentre pensen la seva opinió. Passat aquest temps, diem stop. Quan diem stop, cadascú ha de buscar una persona que tingui a la vora. Cada parella, doncs, ha de compartir les seves opinions, tenint un petit debat, i intentant arribar a un consens. Passats d'entre 2 i 5 minuts, demanem que tornin a caminar, però ara, si la parella ha arribat a un consens, caminarà junta i serà un paquet, sinó, seguiran caminant per separat. Anirem repetint l'STOP, fins que hi hagi 1, 2 o 3 grans grups amb opinions consensuades. Una vegada en quedin entre 2 o 3 grups, podem fer el debat final totes juntes.

DINÀMIQUES PER A TREBALLAR LA PREVENCIÓ DE CONFLICTES

Sortir del cercle

Es forma un cercle en el qual tots i totes els i les participants, dempeus, traven fortament els seus braços. Prèviament s'ha tret del grup una persona, o tantes com vegades es vulgui repetir l'experiència, a les que s'allunya del grup. La consigna que se'ls dóna és que una a una seran introduïdes dins el cercle, tenint dos minuts per "escapar sigui com sigui".

A les persones que conformen el cercle se'ls explica que han d'evitar les fugues "per tots els mitjans possibles", però que arribat el cas en què una de les persones preses demana verbalment si se la deixa abandonar el cercle, aquest s'obrirà i se li deixarà sortir.

Posteriorment es procedirà a l'avaluació buscant determinar quin era el conflicte, com s'han sentit les participants, analitzant els mètodes empleats per cada part i buscant correspondències en la societat i en la nostra realitat quotidiana.

Font: Educarm

Els planetes

Es divideix la gent en tres grups iguals. Cada grup són els habitants d'un planeta. Es produeix la trobada entre els habitants dels tres planetes. Es deixa un temps prudencial fins que es pot veure que el xoc-conflicte no dóna més de si i se'ls fa reunir per prendre alguna decisió. A continuació es deixa uns altres deu minuts per veure com actuen.

Una variant és que la dinamitzadora proposi al final la celebració d'una conferència interplanetària en què es negociï un acord beneficiós per a totes les parts.

Al final és imprescindible realitzar una avaluació partint dels sentiments experimentats i comprovant les diferents actituds i valors aflorats.

ROLS:

SÉCULAX-seculorum

- Sou molt religioses
- La vostra societat és jeràrquica.
- Teniu una líder a qui heu de protegir a qualsevol preu (trieu-lo ara).
- La vostra salutació és una profunda reverència.
- Patiu una greu malaltia que només es pot curar si us arrossegueu pel terra del planeta Rurálix (inclosa la líder).

AFRODITANIA

- El vostre màxim objectiu a la vida és ser feliços i reproduir-vos.
- Teniu un comportament sexual molt liberal.
- Per a reproduir-vos només podeu aparellar-vos amb éssers d'altres planetes.
- Sou bastant individualistes.

- La vostra salutació consisteix a fregar nassos amb altres persones.

RURÁLIX

- En el vostre planeta viviu de l'agricultura.
- Només recolliu la collita un dia a l'any. Avui és aquest dia.
- No teniu caps. Per decidir alguna cosa us heu de posar tots i totes d'acord.
- Sou pacifistes i no violentes.
- La vostra salutació és una abraçada.
- Marqueu la frontera del vostre territori perquè éssers d'altres planetes puguin distingir-la (feu-ho ara).
- El vostre planeta és inexpugnable. Ningú d'un altre planeta pot entrar-hi (només poden entrar el dia de la collita).

Font: Educarm

Les fotografies conflictives

Consisteix a buscar solucions a una situació de conflicte plantejada. No es tracta d'arribar a una solució concreta acceptada pel grup, encara que aquesta pugui donar-se.

Es dialoga sobre fotos, cartells, quadres, diapositives etc. que mostren situacions de conflicte.

Es divideix el grup en subgrups de 3 a 5 participants. En un lloc ben visible se situa la foto de la situació conflictiva. Cada grup debatrà durant un temps i després representarà fent teatre, davant la resta, les possibles solucions que donarien a les persones que apareixen a la imatge per tal de resoldre el conflicte en qüestió. Després, exposaran al grup de forma raonada la seva decisió. Cada grup pot centrar-se en un dels actors que participen en el conflicte.

L'avaluació pot fer-se contrastant les diferents situacions representades per cada grup amb la realitat, discutint per què s'ha triat aquesta i no una altra i dialogant sobre les més convenients.

Font: Educarm

«No hay mal que por bien no venga»

Proposem als alumnes que, primer individualment i després en parelles, escriguin una llista de sinònims de conflicte. Després, mitjançant una roda d'intervencions, cada parella aporta una paraula sense repetir les ja dites. Anotem a la pissarra els sinònims en dues columnes: en una les que associen al conflicte amb una cosa negativa (guerra, mal, baralla, enemistat ...) i, en l'altra, les idees més positives (oportunitat, canvi, repte ...). A continuació els demanem que pensin en alguna situació de conflicte que els va aportar alguna cosa positiva (una amistat, una millora, el descobriment de les seves fortaleces ...). Remarquem les possibilitats de maduració personal aparellades a les dificultats amb què ens enfrontem. Després, repetim l'activitat però ara pensant en un conflicte del qual en vam sortir malparats. En exposar les experiències negatives hem de diferenciar el problema de la forma en què es va tractar, posant l'accent en què el veritablement negatiu van ser les respostes. Concloem que els conflictes en si mateixos no són positius ni negatius, tot depèn de la forma en què els afrontem.

Font: M. Carme Boqué Torremorell

La taronja

Demanem a dos voluntaris que s'asseguin l'un davant de l'altra. Enmig de totes dues persones, situen una taronja, i deixem que interactuïn. Podem fer la meitat del grup en parelles, i l'altre meitat observant. Davant d'aquesta situació, cal observar com actua cadascun dels membres de la parella, per després poder debatre sobre com s'ha sentit cadascú, qui ha pres la iniciativa, si han treballat per posar-se d'acord...

És la meva cadira!

Fem sortir de l'aula la meitat del grup i ens assegurem que no puguin sentir el que passa a l'interior. Amb l'ajuda dels alumnes que s'han quedat a l'aula,

arraconem la meitat de les cadires i fem que cada alumne s'assegui en una de les cadires disponibles. Els indiquem que no han de cedir la cadira als companys de fora o que només la poden cedir si l'altra persona els convenç de fer-ho de manera respectuosa. Diem als alumnes que han sortit de l'aula que ja poden entrar i que han d'escollir una de les persones que estan assegudes i convèncer-la que els cedeixi el lloc. Cap dels dos grups no coneix les instruccions que ha rebut l'altre grup. Observem el que passa sense interrompre i anotem tot el que després vulguem comentar amb tot el grup. Iniciem un debat sobre com s'han sentit uns i altres, quins pensaments han tingut, amb quines dificultats s'han trobat, què haurien volgut fer i no s'han atrevit a fer, etc. És important que preguntem als participants sobre el que han pensat i el que han sentit durant l'exercici, fent èmfasi que pensar i sentir són coses diferents. També és important que durant l'observació anotem els comportaments més assertius i els expliquem després a tot el grup en la fase de debat.

Font: DipSalut

Teatre-fòrum

Podem proposar diferents situacions que originin un conflicte, o els podem demanar que les proposin les alumnes. Repartim aquestes situacions en petits grups. Cada petit grup haurà de representar la situació que li ha tocat. Mentire, el públic observa, però en qualsevol moment alguna persona del públic pot cridar STOP. Quan ho fa, els actors es quedaran congelats, i la persona que ha cridat STOP, podrà sortir a «l'escenari» i substituir qualsevol dels actors, per tal de presentar una alternativa d'actuació. D'aquesta manera, a poc a poc es va duent a terme un debat no parlat, a través del qual van sorgint diferents maneres de resoldre un mateix conflicte.

ACTIVITATS D'EMPATIA I COMUNICACIÓ

El joc dels gomets

Es posa els alumnes en rotllana de manera que es puguin veure tots les cares. Se'ls explica que farem un joc i que per fer-lo necessiten un distintiu. Aquest serà un gomet que els enganxarem al front. Mentre anem enganxant els gomets no poden mirar ni parlar (ulls i boca tancats). Enganxem 4 o 5 tipus de gomets diferents aleatòriament. Un alumne es quedarà sense gomet i un altre en tindrà un de diferent (es pot triar un alumne que participi i que pugui expressar els sentiments i un altre que tendeixi a rebutjar o menysprear alguns companys). Quan tots tenen el gomet enganxat, se'ls diu que han de fer grups sense parlar. Quan han format els grups es comenta l'activitat (o es passa un qüestionari perquè pensin individualment abans de comentar res). La tendència és a agrupar-se amb els del gomet igual que el seu (tot i que només s'ha dit que facin grups), els del gomet diferent i sense o bé es queden sols o s'ajunten (però en tot cas quasi sempre se senten diferents i alguns s'enfaden encara que els costa reconèixer-ho).

Aquesta activitat serveix per reflexionar sobre com se senten els que es queden sols o els que són "diferents" i quina és la nostra actitud al respecte. Es demana com s'han sentit, quina actitud han pres, com s'han agrupat, com han sabut quin era el color del seu gomet, si algú ha rigut dels "diferents", si això passa a la classe, si som tots iguals o tots diferents, si a algú li agrada estar sol (a vegades), si ens agrada trobar un grup del que sentim que en formem part...

Què podem fer quan algú està sol? Què ens agradaria que ens fessin a nosaltres?

Font: Servei Educatiu Sant Martí

Com m'agradaria que actuessin si estigués...

Es divideix la classe en grups de quatre o cinc. Cada grup ha de pensar “què volem que els altres facin quan sentim... tristesa, ràbia, alegria, vergonya, avorriment, enyorament, soledat, nerviosisme, enamorament”.

Es tracta que busquin aquelles actituds dels altres que ens fan sentir bé quan sentim... No allò que se suposa que han de fer o que és correcte.

Caldria trobar almenys 5 actituds per cada emoció (si se'n demanen menys es paren en trobar-les, amb cinc han de pensar més...). Tots els membres del grup han d'estar d'acord amb les respostes donades.

Quan acaben es demana si els ha costat o no posar-se d'acord i per quin motiu, quines dificultats han trobat... Després es posen en comú les respostes... Hi ha acord? Hi ha actituds que serveixen a una persona i a una altra no?, com podem saber el que esperen els altres? (tendim a fer als altres el que volem que ens facin i això no sempre és aconsellable). A partir de les respostes es pot treballar la regulació emocional (a més de l'empatia). Si alguna resposta de les donades no ens sembla acceptable, cal preguntar quines serien les conseqüències, si tothom hi sortiria guanyant, com ens sentiríem després...

Font: Servei Educatiu Sant Martí

Etiquetes

Es pengen cartells amb diferents paraules a l'esquena de cada alumne, de manera que cadascú pugui veure els cartells de tothom excepte el seu (els cartells han de dir sóc molt simpàtic, sóc un pesat, sempre estic de bon humor, sempre estic fent bromes, sóc avorrit, no m'entero de res, m'encanten els donuts, sempre estic a la lluna, sóc molt amable, faig pudor, ballo molt bé, sóc un “llogon”, sóc molt tímid, sóc encantador, faig una mica de pena...) La consigna és que han d'imaginar que estan en una festa o trobada d'un grup d'amics de primària que fa un parell d'anys que no es veuen i han d'intentar parlar amb tothom (preguntar-

los com els va la vida, quina música escolten...les preguntes que se'ls ocorrin). Poden introduir-se en la conversa d'altra gent i intentar esbrinar com més coses millor.

Mentre dura el joc el professor ha d'anar recordant que han de parlar amb tothom per tal de facilitar les interaccions. Després d'uns 10 minuts es para el joc i tothom seu.

Es demana a cadascú com s'ha sentit i què li ha semblat el joc i si s'imagina quin rol té i com ho ha notat. La reflexió és al voltant de com ens fan sentir les etiquetes. Es pot aprofitar per parlar de situacions reals que hi ha a la classe.

Cal intentar capgirar els rols reals del grup.

Font: Servei Educatiu Sant Martí

Missatges jo

Creem un clima de tranquil·litat a l'aula. Podem, fins i tot, posar música d'ambient. Una vegada tots estan tranquils, els demanem que pensin una situació que algun company o companya hagi fet, i no l'hagi fet sentir bé. Una vegada tenen la situació al cap, els demanem que pensin com articularien una frase de l'estil: «Jo em sento... Quan tu... Perquè... I m'agradaria que...». Una vegada han pensat la frase, els convidem a buscar a la persona a qui li volen dirigir el missatge per tal de fer-ho.

És important que hi hagi una reflexió posterior sobre la importància de comunicar-nos les coses de forma empàtica i constructiva.

Font: Servei Educatiu Sant Martí

Dictat de dibuixos

Activitat que permet adonar-se de com és necessari el feedback per a una bona comunicació.

Els alumnes se situen per parelles donant-se l'esquena. Cada membre de la parella té un dibuix amb figures geomètriques que haurà de dictar a l'altra persona, i aquesta l'haurà de reproduir el més fidelment possible. L'alumne que dibuixa no pot preguntar. Primer dicta un i després s'intercanvien els rols. No poden ensenyar els originals.

Es pregunta com els ha anat, qui ha dibuixat millor...teòricament la segona persona que dicta hauria de ser més curosa en dictar, ja que ha experimentat les dificultats del joc (no li diuen el tamany, la posició de les figures...). Un cop han comentat aquesta experiència repeteixen el dictat però aquest cop el dibuixant pot preguntar.

Es comparen els dos dibuixos (amb i sense preguntes) i entre tots s'intenta arribar a conclusions (que la comunicació ha de ser exacta i precisa, que donem coses per sabudes que l'altre no sap, que si preguntem ens entendrem millor...)

Font: Servei Educatiu Sant Martí

DINÀMIQUES DE REVISIÓ

Les bambes

Situem a tot l'alumnat a una punta de l'aula o el pati. Amb un cordill o guix marquem una línia a uns 50 metres que seria el «GENIAL», una línia als 25 metres que seria «REGULAR». És aleshores quan anem dient, d'un en un, els ítems que pretenem revisar, com ara, la participació del grup, les activitats, el paper del professorat... A cada ítem, l'alumnat haurà de llençar el seu calçat més a prop o més lluny, depenent de l'opinió que tingui. Posteriorment, cada alumne ha d'anar a allà on ha caigut la bamba, i des dels llocs on són, han de justificar la seva posició.

Reduir, reciclar, reutilitzar

A la sala es penjen a la paret, a la vista de tothom, tres cartells grans, en un hi ha escrita la paraula Reduir, en un altre Reciclar i en el tercer Reutilitzar. En aquests tres cartells, de forma individual o en petits grups, han d'escriure el següent:

- Reduir: hi especificaran continguts, dinàmiques o aspectes que creguin que cal eliminar o reduir de la formació. És a dir, els aspectes que no els han agradat gens. També pot fer referència a les formadores, el grup...
- Reciclar: hi especificaran tot allò de la formació que mantindrien però ho farien diferent. És a dir, allò que els ha agradat, però que creuen que es pot millorar.
- Reutilitzar: s'hi especificaran tots aquells aspectes de la formació que es valorin positivament, i no necessitin cap canvi, és a dir, que mantindrien igual per a una propera formació.

Una vegada totes les persones del grup han escrit la seva opinió, podem fer una llegida per tal de posar-ho en comú.

La diana humana

Situem el grup en rotllana, i la dinamitzadora es situa en mig. Va dient cadascun dels ítems que volem revisar, i expliquem a l'alumnat que s'haurà d'apropar a la dinamitzadora si ho valora molt positivament, i allunyar-se si ho valora negativament. Cadascú des del seu lloc (on expressa la seva opinió), pot justificar la seva posició.

El mur

Pengem un paper d'embalar molt gran a la paret on apareguin diferents preguntes que acompanyin a la revisió, i que alhora demostrin els ítems que es pretenen valorar. A partir d'aquí, es demana a l'alumnat que vagin passejant per l'aula amb un retolador, i que vagin afegint comentaris, preguntes, respostes o opinions al voltant de cada tema principal. Poden utilitzar el que han escrit els seus companys, posant me gusta, o posant que no estan d'acord, o ampliant la informació. D'aquesta manera, quedarà un mur on hi constarà la opinió de tot l'alumnat. Una vegada omplert, podem fer una posada en comú, llegint allò més rellevant.